

WWW.UNS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СВЕСКА VI.

Сарајево, Јуни. 1895.

год. IX.

Власник: АЕМ. Консистоарија.

Уредник: Ст. Н. Давидовић, протојереј.

Број 701.

ОКРУЖНИЦА.

Свима протопрезвитерским уредима и свештенству Дабро-босанске дијецезе.

Пошто је попис житељства овијех земаља довршен, позива се пречасно свештенство ове Дијецезе, да, у смислу окружнице Митрополитске, штампане у „Босан. Херцег. Источнику (свеска за фебруар о. г.) и посебних налога, датих сваком Протопрезвитерату, *чим прије* поднесу овамо исказ, сваки из своје новоорганизоване парохије, са ознаком: села и у тима тачног броја кућа и душа православних, мушких и женских.

Сваки прото, односно надзиратељ, дужан је саставити цјелокупан исказ свију парохија свога подручја и то овамо управити, најдаље до конца мјесеца августа т. г., како би и Консистоарија могла

имати јасан преглед свега, што јој је нужно знати, ради своје употребе.

Свака парохија *мора* имати свој уређен домовник (анаграф), чему су дотична проте и надзиратељи дужни парочиту пажњу обратити, да се то по свима парохијама уведе и, да не буде на даље ни једног, који би занемарио вођење парохијалних матица, као што се доказало, да је мјестимице тако немарних свештеника било досад.

Из сједнице конзисторијалне.

У Сарајеву, 1. јуна 1895.

АЕ и Митрополит Дабро-босански
Ђорђе Николајевић.

ЗАПИСИ ИЗ ПАСТИРСКОГ БОГОСЛОВЉА.

Саставио ректор кијевске духовне семинарије Архимандрит Борис. Превео Григорије А. Николић свештеник у Митровици.

(Наставак).

У посланици к Ефесцима налази се врло важно мјесто, где се говори о божанственом оснивању цркве и набрајају се различита назвања слуга црквених, од којих сваки има свој основ у некој истини или дужности, скопчаној са општим уређењем свештенства. Ово нас може повести кратком разматрању других јерархичних имена. Упоредујући их и извлачећи суштину значења свакога од њих, можемо видети све богатство, сву пуноћу садржаја пастирског служења, као уређења божанског, установљенога Самим Христом. Као путевођа послужиће нам при овом поменуто више место из посланице к Ефесцима. Той дѣлъ естъ овы 8во апостолаы, овы же пророки, овы же благовѣстники, овы же пастыри и счители к совершению склтыхъ, въ дѣла сдѣженіа, въ созиданіе тѣла Христова“. (IV. гл. 11. ст.)

Προφήταις. Назвању овом, које долази непосредно иза *αποστολος*, тим начином, одлучно се даје друго место. Служење, које се означаје овим именом, било је такођер изванредним служењем. Оно се појавило потребама времена. Пошто је у црквама, које су се састојале из обраћених незнабожаца, расејаних широм простране грчко-римске империје, хришћанских учитеља било врло мало, то су били нови прозелити, као што се види, непосредно озарени Духом Светим ради наставаљања других у божанственим истинама, и кад што, као што се види из Дел. ап. XI, 28, и ради предскизивања будућих догађаја. По свој прилици, да тада, како старозаветни пророк беше поглавито органом откривења будућега, новозаветни је био

надприродно озарен на гледање предмета, већ откривених. Ово је било откривење истине духу човечијем, луч светлости с више побуђујући којег из верних, да говори ради називањања других, као што се ово види из 1. Кор. XIV, 29—31.

Пошто је дар пророштва био велик и достојан зависти, примамљиви дар, то тражише многи, и лажни се пророци појавише шта више у апостолске дане Али ради распознавања истинитих пророка од лажних, били су показани нарочито знаци од самих апостола. Ово особито даровање пророштва“ (*χρηστία προφητείας*) као што изгледа, није преживело оно време, које у правом смислу може бити названо веком апостолским, ма да се оно могло продужити и мало више; јер кад су цркве биле доста утврђене и и устројене, јавила се могућност регулисаног, систематичког избора младих људи и васпитања њиховог ради црквеног служења.

Као што је сличност међу апостолским служењем и служењем данашњих пастира, тако и служење „пророка“, принадежећи ка свештенству, као целини, у неком се смислу одржало у цркви и има носиоца својега особитог даровања шта више и сада. Јер пророци су били проповедницима о Христу: они су добили надприродни дар учења о божанственој истини у време духовног мрака и незнања. Слично овоме и у целој доцнијој историји цркве било је особито просвећење с више извесних одељених личности, да уче људе божанственој истини и да показују пут

к спасењу у време необичне духовне малаксалости и магле.

Васељенски велики учитељи цркве, не само владаху великим природним силама за примање божанствене истине, него судећи по тим просветним утецајима, који су долазили од њих, судећи по тим новим освећењима истине, коју су они саопштили, они су добили особито просветлење од Духа Светога, као учитељи Слова. Често шта више људи простог живота, без сваког права на учитељство у цркви, сакривали су у себи силу, мал не једнаку сили древног пророка, и ова сила откривала се у оном облику побуде, као и код правих пророка, прве цркве, који су, по свој прилици, били људи прости.

Сваки истинити пастир доживљује часове особитог узвишења духа и духовног просвећења при проповедању Слова Божја; инак еличност ову тешко је простирати одвише далеко, да не би пали у фанатизам.

У свези са мало час реченим, можно је поменути о другим служењима или, тачније, даровањима — *χρησματα* (јер ни једно од њих није било сталним служењем) хришћанског свештеника, која су такођер била изванредног карактера. Нека од њих побројана су у 1 Кор. XII. 28. *οκνηχ δεισιν ποσιν Βογχ κχ цркки цркки Αποστολκχ, κторο: пророκкχ, трети δичисли, по толих же или, таке дароканкч иццклни, закцблннкч, реди жзккккч*“.

Оставивши на страну за време текет из посланице к ефесцима, обратимо пажњу на придевено место и разгледајмо прво *Δυνάμει* — „сила“, у преносном смислу, као последница сила, „чудеса“ (овде је обстрактно узето место конкретнога). А о овом служењу или даровању спомиње се и у 20 ом ст. истне главе: *„ἀλλω σε ἐνεδύχματα συνάμεσιν — „дрдголд же дкйтккч или“*“.

Бог, с намером више дубоког укоренавања Својега слова у срца људи и саопштења му владајућег положаја у свету, учинио је чудноватим силама не апостоле само, него и просте верне, и ово је не мање природно и можно, као и то, што је сам Христос морао потврдити истину Својега учења, очевидним својим знацима, т. ј. чудезима. Своје чудновате силе, Он је саопштио такођер и цркви, да би помоћу истих достигла господства у свету, и служитељи Цркве беху први и главни носиоци чудноватих дарова. Но с таким чисто службеним карактером, на име с намером суделовања више упоменом распрострањењу јеванђелске истине, дар чудеса беше само у прво време битисања цркве Божје на земљи. У следећим вековима се изгубио тај дар, једнако са осталим изванредним даровањима. Св. Златоуст, у почетку своје XXIX. омилије на прву посланицу ка Коринћанима, говори о свом добу, да „чудних дарова већ нема више“, разумевајући под њима надприродне силе, саопштене Богом служитељима Јеванђеља, ради одређене цели суделовања насађивању и утврђењу хришћанства у свету. А ако се и сад догађају чудеса, то иста већ не састављају стална својства свештеничког служења, и јесу појаве изванредне и служи само спољашним изразом благоволења Божја к људима, преко којих и ради којих се јавља чудотворна сила Божја, — тако рећи, печатом, којим Бог одликује избранике Своје и прославља их за њихов праведни и богоугодни живот; с друге стране, чудеса се јављају као сведоци унутарње силе вере код таквих људи, — оне исте вере, о којој је Спаситељ казао: „ице иimate κκрд ако зерно гордино, речете горк ии: приди отквдд талиш, и придеткч: и нутоже не козможно едеткч влич“ (Мат. XVII.

20). И само у последњем смислу и значењу чудеса продужују битисати у Цркви и битисаће дотле, докле год не угине вера међу људима.

Рекавши о преставку чудних дарова у своје време, Златоуст одмах показује и узрок овога. Узрок овај он види у томе, што су се околности времена измениле. Кад су људи први пут позвани били из мрака незнабоштва с тога, да би познали истину, да би и друге научили и да ју потврде својим делима, то су тада били одарани надприродним силама и они су владали овим силама ради тога, да се боре с тобожњим чудесима гатара и пророка. Док је хришћанство још водило видну борбу са царством ђавола на земљи (т. ј. с незнабоштвом), продужаваху се, по Златоусту, и чудесни дарови; са окончањем борбе, с победом хришћанства над незнабошцима, постадоше излишним и та надприродна средства, помоћу којих се водила борба и достигнута била победа. По мњењу Olshausen-а, чудни дарови су се продужили битисати, ма да постепено учмањавајући се, докле није било то свршено устројење Цркве, — можда, до краја трећег века, кад је хришћанство разрушило силу незнабоштва и постало владајућом, свецком религијом. Још јаснији ће бити престанак овај чудесних даровања у Цркви, кад обратимо пажњу на религиозни значај и циљ чуда. Чудо, пратећи проповед јеванђелског учења, има циљ да потврди божанствени постанак последњег. У таком смислу и таком значењу оно је неопходно било само ради првобитног распрострањења јеванђелске истине, ради првог оснивања и утврђења Цркве Божје на земљи, кад први последоватељи јеванђелске истине још нису били способни да потпуно ра-

зуму унутарњи садржај ове истине, да оцене њено преимућство над обичним људским учењима, кад нису могли још да испитају сву силу њеног моћног животворног деловања на човечије срце какав се оглед даје само са постепеним усавршавањем у хришћанском познавању и животу. А за истинито просвећене делом хришћанства се јавља спољашње чудо као излишно; за њих се само хришћанство, у свом унутарњем садржају, а такођер и у свом историјском путу у свету, јавља већ као највеће свецко чудо, које само говори за свој надземаљски постанак. А оне, који су имали могућност познати силу хришћанства и шта више налазили се под његовим благотворним дјејствијем, али по том уклонили се од њега, и које Апостол назива онима, који изнова распињу Сина Божја (Јевр. VI, 6), никако чудо већ не може обратити на пут истине. Мученички вапај Христа са крста већ не продире у њихово окорело срце, не потреса до најдубљих основа њихове окореле душе, као што то беше негда са римским сотником. У свом безбожном одрицању, заглушују у себи сваку могућност примања истине, долазе до таког степена нравственог отупљења, да, слично сродницима јеванђелског богаташа, не верују, ако шта више и мртви воекресну (Лук. XVI, 31). К таким људима се односе речи Спаситеља, речене фарисејима и садужејима: „Год, лѣкакий и прѣкко, дѣйны знанїя ищеть: и знанїя не дѣтя емѣтокнш знанїя: Юны пророка“ (Мат. XVI, 4). не даје се с тога, што га они све једно одбацују, изводе га у ред природних појава, као што то чине савремене западне рационалисте.

Χαρίσματα γαράων — „дарове исцеливања“ — и *λένη λωσσεων* „различне језике“.

Ово^{www.ub.rs} принадежи ка оној врсти надприродних сила, које се, може бити, простирају до васкрсења мртвих. По мњењу Златоуста, дар језика био је најобичнијим и највише распрострањеним од чудноватих дарова древне Цркве и у исто време био је једним из најглавнијих повода за црквене раздоре (хомил XXIX). Дар је овај био један од најглавнијих и највише жељених дарова.

Као главни узроци изобиља чудних дарова у древној цркви било је: 1) изванредна духовна побуда у периоду ступања хришћанства у свет, кад су се силе светлости бориле са силама мрака, кад је цео духовни свет, добри и зли, био потресен до најдубљих својих сила у унутрашњем свету; — 2) дубоки нравствено-религиозни мрак, у који је утонуо свет за време доласка Христовог, кад је дошао до крајњег безбожија; зло је задобило највећу власт над светом и Христос се јавио „у испуњењу времена“, кад се на земљи осећала крајња нужда у божанственом Откривењу; — 3) највећа важност, светски значај проповеди Христове, тражећи распрострањена њеног у свету свим могућим средствима, како природним, тако и надприродним. Отуда, између осталог, открива се велики значај и висина пастирског служења, које има за своју цел да даде у свету славу божанственој истини, ради распрострањења, које беху учињена Богом, толико велика и многа чудеса, дата су била првим весницима њеним толико различна изванредна даровања и надприродне силе.

У 28. стиху 12. глави прве посланице св. апостола Павла ка Каринћанима између установљених од Бога у Цркви служења и низпосланих од Њега даровања (χαρίσματα) спомињу се такођер

лија, паклија (λίφεи κοβεδυίσει), на српском превод „помагања“, управљања“. Ово је, без сумње, било једно изванредних служења апостолског времена. Оно се налагало, вероватно, на лица особито упливна у друштву, заузимајући више или мање важан друштвени положај или, може бити, одликујући се нарочито јаким карактером. Ова су се лица одевала особитом влашћу ради помагања апостолима и првим, од њих постављеним, пастирима у управљању црквом. Ови помоћници у управљању тешко су имали свештенички сан; они су били само као привремени руководитељи верних, помагали цркви силом свога друштвеног авторитета у њеној борби против унутарњих нереда међу новообраћенима и у опште против различитог рода штетних утецаја унутарњих и спољашњих. Њихова је улога била слична оној, какова је припадала тако званим старешинама (senioribus plebis) африканске цркве IV. и V. века, који су се бирали не из духовних, него из светских лица, заузимајући видан положај у друштву и одликујући се побожношћу и одавношћу интересима цркве.

К изванредним службама апостолскога века, односи се и служба јеванђелиста. Реч: *јеванђелиста* (εὐαγγελιστής) срет се у св. Писму три пута: у Дел. ап. XXI, 8, где се ђакон Филип назива јеванђелистом; у посланици к Ефесцима IV, 11, где се набрајају Богом основане службе у Цркви и у 2. послан. к Тимотеју IV, 5, где апостол саветује Тимотеју: *дело поткони елигоћиника*. Назвање се ово односи, као што се види, ка лицима, која су апостоли шиљали ради проповеди јеванђеља, или учења о царству Божјем. Ова лица беху непосредни помагачи апостола, најближи њихови ученици и по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

матичи. Заједно са апостолима, јеванђелисте беху први весници Христовог учења. Но кад се хришћанска вера већ довољно учврстила на земљи, то, заједно с другим изванредним службама, престаде и служба јеванђелиста. По првобитном употребљавању речи, назвањем *јеванђелисти*, назначавала су се само она лица, мисија којих се састајала у навештавању људима учења о спасењу, чим се и полагамо начело утврђењу вере Христове; међу тим као служењем пастира и учитеља

црквених вера у Христа предпостављала се већ битном раније у једном или другом месту. Задаћом овог служења беше већ најопширније васпитање верних у хришћанском животу и упутство у усвајању од њих хришћанског учења. Најдревнији тумачи св. Писма сагласно признају, да је служба јеванђелиста принадежала цигло времену првобитога утврђења и распрострањања хришћанства на земљи, као служба изванредна, престала је с концем овог времена.

[Наставиће се].

ПРОПОВЕД

у Недељу прву по Духовима — свих светих.

(Поштовање светих од стране православне цркве потпуно је сагласно са речју Божјом и с предањем и примером древне васељенске цркве).

Света православна цркваштује свете угоднике Божије и своје штовање према њима исказује тиме, што је свакоме светом, једном или неколицини заједно, посветила зарад торжественног празновања један особити дан у години, а свима светима посветила је прву недељу после Педесетнице, т. ј. данашњи дан (од куда се и назива недељом Свих светих); — састављала је и саставља им службе црквене у опште и на по се акатисте; — моли им се; подиже у име њихово храмове; свршава у част и славу њихову крене ходе и чува у помену њихове постове. Таково штовање светих од стране православне цркве, има зарад тога (штовања) основа, у речи Божијој и у предању и примеру цркве древне васељенске.

Реч Божја и сама похваљује свете, кад говори: *платъ прикднхъ съ похвалани* (Прич. Солом. 10, 7); *дннхъ Богъ ко икатыхъ конхъ* (Пе. 67, 36); *хвалите Бога ко икатыхъ егш* (Псал. 150, 1); *чина предъ Господи глмртъ приподобнихъ егш* (Пе. 155, 6); — и даје нам поуку, како смо дужни ми штсвати свете: *полиннайте настакники каша, иже глаголаша каиъ слоко Божје, нхъ кзириюще на кончаніе житиелткв, подражайте кѣрѣ ихъ* (Јевр. 13, 7). Из ових места речи Божје, јасно је, да штовање

светих, има основа у речи Божијој, и да је сагласно с вољом Божијом и истинитим богоштовањем. Штујући и прослављајући свете, ми им не одајемо божанског штовања, но их само држимо за *другове* Божије, ходатајима за нас пред Богом, *првородном* браћом нашом о Христу (Јев. 12, 23). Молећи се светима и просећи у њих различитих блага за себе, ми просимо овијех блага у њих, не за то, што они сами по себи, својом вољом и силом могу нам их дати, но за то, што их они могу нама испросити код Бога. Наше штовање светих односи се како непосредно к њима, тако и посредно к самоме Богу. Прослављајући на пр. високе врлине светих, ми уједно с тим прослављамо благодат Божју, која им је била у помоћи, да достигну те врлине. Прослављајући светост угодника Божијих, ми прослављамо премудрост Божију, која их је поучила у спасењу и руководила их у продужењу земног живота; — прослављамо љубав Божију према њима, која их је изабрала за царство небеско. По овоме Псалмопјевац и говори: *хвалите Бога ко икатыхъ егш*, т. ј. прослављајте Бога кроз свете Негове, или — прослављајући свете, прослављајте кроз њих самога Бога. На тај начин штујући и прослављајући свете, који

www.srbijabooks.org
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 благодати Божијој постали најживљим *образом и подобјем* Божијим, ми штујемо и прослављамо кроз њих самога Бога — Творца њиховог.

Штовање светих, осим речи Божије, има основа свога у предању и примеру цркве древне васељенске. Тако, од самих првих времена хришћанства, црква је почела одавати штовање светима; на пр, она је с побожношћу свршавала помен светих апостола (Пост. Апост. књ. 8, гл. 33). Кад се у цркви појавише многи мученици, црква је почела славити с апостолима и мученике. „Штовање мученика, пише св. Василије Велики, драго је свима, који се уздају у Бога“ (Твор. отд. по рус. прев. ч. 7. стр. 216). За тим лику апостола и мученика, црква је мало по мало сјединила пастире и учитеље, који су се прославили светомшћу живота, и пустињаке — испоснике, зарад њиховог строгог труда и подвига. Најпосле да би већма изразила врлине свих светих, црква им је дала различита имена

и поделила их на *чинове*. Највиша је од свију светих Пресвета Богородица; за Богородицом поштује се св. Јован Претеча; за Претечом долазе сви други пророци; за пророцима — апостоли; за апостолима — светитељи; за светитељима — мученици; за тим преподобни и најпосле безребреници и праведници (види у Службенику чин проскомидије, а такођер и молитву на јутрењу: *Слави, Боже, људи твоја*).

Дакле, браћо моја, из свега реченога види се, да је штовање светих сагласно са речју Божијом и с вољом Божијом, и има основа у примеру древне васељенске цркве.

Штујмо с љубављу свете угоднике Божје, и молимо им се из свег срца и душе, да се они моле за нас пред престолом Цара небеснога. Амин.

У *Мишировици* 1894.

По руском
 Григорије А. Николић,
 свештеник.

ЧЕТИРИ ПУТЕВОЂЕ ДОБРОМ ЖИВОТУ: СТРАХ БОЖИЈИ, МУДРОСТ, ТРЕЗВЕНОСТ И РАД.

Поука газде Онуфрија Грушкевића, унуку свом Николи Григоријеву.

(Наставак).

Никола. И ти си такође зар био код ње, и видио си је зар, и слушао си јој разговор?

Онуфрије. Разнео се по свој околини глас, да се госпојица Ана разболела и то јако разболела: у сну све зна и дивне речи говори. Иде јој народ као талас, — иде и улази у дворац као на вапсар, или у цркву к чудотворној икони. Ја у почетку нисам веровао, — знам ето, да народ наш често лудо говори, и још, кад се говори истина свакојаке бесмислице радо јој додаје, — но по том обузе и мене жеља да идем у дворац. Идем, но се ту сретнем с покојним свештеником вашим, поп-Андријом Левицким, па ме он и зашита: јеси ли био у дворцу, јеси ли видио госпојицу Ану?

— Овај час сам ево пошао, одговорим. Но нисам ја то узео баш све тако, господин попо, да овај народ к њој тако иде, иду, иду, нема краја.

— Вредно је отићи, мој драги! Имам шта видети, имам шта чути, тако што не даје се увек човеку да види и слуша.

— Шта је то тако? — запитам. Донста ли је, господин попо, она света?

— Донста, света је, јер јој је душа чиста и богобојазљива, — одговори попа. Ако је и био на њој какав грех, то је био тек обичан и она га је очистила својим добрим делима. Она је, разумеш ли *јасновида*?

— А шта је то *јасновида*? ја ту реч не разумем.

Још од старих времена, сине мој, били су људи милостиви и чисти пред Богом, који су добили од Бога такову благодат, да су видели јасно не само садашње, земаљско, него још у животу, на овом свету, узнели се душом својом више земље и гледали су дела загробног света. Такова је јасновида и Ана. — Ана је видиш, живила све у Богу, у молитви, у добрим делима милосрђа и учешћа, и она је у истини била „не отк' мiра сeго,“ јер је свет наш, свет зао, лукав, нечист, грешан. Она се појавила овде само на кратко време, да покаже другима, како да живе праведно, богоугодно. С тога пак престаје сад њен земаљски живот и одлази у истиниту, праву своју небесну отаџбину, к чистим и светим душама; но дотле, док не отиде, говориће нам о небесном животу, да покајавши се отпочнемо сасвим други живот, ако хоћемо да добијемо спасење.

— Ви сте већ били код ње, господин попо?

— Био сам, она је казала да ме позову к њој, чим је занемогла, с почетка, и молила ме је да не одлазим од ње. Ја сам био тамо четири дана, али више не могах издржати њеног говора: ко год је слушао, није се могао уздржати од плача.

— А шта је она говорила?

— У први дан, чим је пала у тај свој сан, казала је да јој дозову оца и матер и све слуге дворјане и рекла им је, да ће за цело умрети, али да нико за њом не плаче, јер она одлази у такво место, где нема ни зла ни жалости, но живе све хришћански, у молитвама, у љубави и у добрим и светим делима. Јединог само Гусаковског није пустила к себи, и кад је овај дошао једанпут из љубопитства к вратима, да чује шта го-

вори, она задрхтавши, јецала је, јер отпочеше грчеви у рукама и ногама и по свом телу. Кад је запитасмо, шта је с њом, одговорила је: Онде за вратима стоји Гусаковски, кажите му да се удали. Он је — душа мрачна и нечиста, ја не могу подносити његово присуство и отуда су ми ови грчеви“. Ми отворисмо врата и видесмо — заиста Гусаковски, — казасмо му да се више не показује. Он се поче смејати и отиде гњеван, а ми се вратисмо у собу, видимо: опет се умирила, лежи као мртва, бледа — пребледа, руке скрштене на грудима, очи затворене.

— Јеси ли ти, оче Андрија? рече. Хвала ти, што дође да ме походиш! А затим служи Тимотију: „Дођи ближе, Тимо, ти си верни мој слуга, пријатељ и брат мили! Не плачи, зашто плачеш? Зашто сви плачете? — И ти зар, оче Андрија, плачеш?

Ја не могах проговорити ни речи, сузе ме гупе, обузе ми душу жалост неизмерна! Исплакавши се до воље, дођем к себи и рекох: „Како за вама не би плакали, Ана, — госпођо наша мила! — Када сте тако болесни? Сви вас тако волемо; душа против воље јадикује и тужи!“

— Не зови ме ни госпођом, рече, то су земаљске речи. Тамо, куд сад идем, нема таквих речи. Један је Бог — Господ свега света, а ми смо сви браћа и сестре, и ја, видиш, говорим теби „ти“.

— И она је све тако, запитав, са затвореним очима говорила?

— Све, докле је год у том сну, одговори ми попа, увек је имала очи затворене, но видила је сваког, ко је к њој дошао, све је познала, свакоме је по нешто рекла. Шта више давалисмо јој књиге и запечаћена писма и она их је

прстима читала, — не очима, но прстима, боље рећи, духом својим, неким особитим чувством. Зато се људи у таквом сну и зову јасновиде, што они виде и кроз корице, шта је написано у књизи, и кроз камене зидине, шта се ради у дворишту, и на хиљаду врста, шта се где догоди у свету. Ми смо је испитивали о свачем: о том, шта ради овај и овај у Бечу, или Москви, с ким је тај и тај познат, где се ко налази, и она је одговорила као да чита из књиге: овај и овај у Москви чита или н. пр. спава, разговара се с ким; тај и тај живи овде и онде; а ко је писао, запитамо, у Парис, — одавде, на хиљаду врста, прочитала им је написано! И могао си је питати на каквом хоћеш језику: сваком је одговорила на оном језику, у ком је запитана, према се није том језику учила пре.

Никола. Како то? Она је дакле знала у будуће, шта се мора догодити?

Онуфрије. Не. То није знала. Будућност није предсказивила и ни о чем таком, што се мора још догодити, осим смрти своје ништа није говорила! Кад смо је запитали за славу будућега, — колико ће ко година живити н. пр., или што друго, она или ћути или одговори кратко „Бог зна“.

Никола. Ја не разумем, како је то, да је могла видети на таку даљину, на хиљаду врста, где се шта на свету догађа!

Онуфрије. Душа без тела или боље рећи: душа ван тела, сасвим друкчије све види и зна, него кад је душа у телу, јер земаљско је тело грубо, тешко, и држи душу као у тамници, у невољи!

Никола. А зар њена душа није била у телу?

Онуфрије. Тако је била божија воља, да се није још сасвим оделила од тела, могла се већ узнети у други свет.

Никола. Ја чисто не верујем, да се то у ствари могло догодити!

Онуфрије. Ако мени не верујеш, веруј светом апостолу Павлу. Он такође приповеда, да је знао два слична човека, једнога — кохичина кукша дже до третџаго неки, другога, кохичина кукша кџ рай й глвншакша ннзрнченнма глаголати, аже не кџтџ егџ челоџкоџ глаголати. Значи, већ у време светог апостола Павла, у броју обраћених људи к Христу, бехе двоје таквих, што су се још у животу узнели духом, један до трећега неба, а други, — много више, у сами рај и тај је други слушао тамо неке речи, које човек исказати не може, није му у моћи и сили.

Никола. Ти ми, мили деда, чудеса говориш! Али продужи, — шта ти је још говорио покојни отац Андрија?

Онуфрије. Казаћу ти само укратко, јер да ти приповедам све — стало би нас много времена. Говорио ми је још, да је Ана три дана приповедала о паклу. Њој се јавно одмах, у први дан болести, дух, анђеоло-путевођа, који је њу водио по тим бедним местима, што ми зовемо паклом. Приповедала је о тамни истрашним мукама, у којима су тешки грешници, они, који су се за живота свога, овде на земљи противили Богу и заповестима Његовим; али дуго на ово гледати, није могла, само јо све понављала: „Буди, људи, браћо! поштујте образ божији — душу своју, љубите Бога и ближњега, хвалите Бога и тврдо се држите заповести његових, да не дођете у ово несретно место! Сваки, који, надне тамо, — жалиће преко мере на своје безумље, јер овде безбожник проклиње час, — кад се родио;

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

али више свију муче се они, који су друге наводили на грех, учили на зло.“ Кад је говорила о тим мукама, сузе је лила, а људи слушајући је, плакаху, а много је било таквих, који су се искрено покајали.

Никола. То је све непрестано у сну говорила?

Онуфрије. Да, у сну. Кад се јако узбудила и није могла више тога подносити, што је видила, одмах је дала знак да је пробуде.

Никола. Како да је пробуде?

Онуфрије. Ти мислиш ваљда — тако пробудити, као што се буде они, који спавају? Но није тако, јер њу си могао дирати, шта више и бости ма чим оштрим — она није осећала. Да би се пробудила, рекла је да јој стакло метну на срце и после тога одмах је отворила очи и била је тако измучена, малаксала, да није могла проговорити речи. Кад су је запитали, о чему је у сну говорила, она се није ништа сећала.

Никола. И о животу је на небесима говорила?

Онуфрије. О том и хоћу да ти приповедам, као очевидац, јер сам био код ње већ четврти дан, заједно с покојним нашим попом, оцем Левицким. Чим смо ушли у собу, она је већ лежала са затвореним очима, али нас је обоје познала и изрекла је тихо наша имена. Ми јој се приближисмо; она је лежала на леђима са скрштеним рукама, као да је мртва, само кад и кад је приметно дисала! За тим је уједанпут проговорила: „Ах, видим свет, диван свет! О, како је тамо лепо и мило! Слушам из даљине тихе звуке, ах, како је дивно појање! Али ово није земаљско појање, нису земаљски гласови, — ово је таково појање, да вам исказати не

могу, јер човек за ово нема речи, да искаже! Лице јој се сасвим изменило: груди јој се полако надимаху, на лицу јој беше неописана велика радост, блаженство. Покојни отац Андрија поче је испитивати:

— А је ли сада код тебе, Ана, твој путевођа?

— Јесте, али није онако уцвелењ, као онда кад смо ишли по местима тамним, посред тамних и гнусних духова! О, како је сад леп, како ведар! Не могу се нагледати красоте његове, не могу се надисати и наситити те љубави, што је раширена по целом овом небесном ваздуху и што све испуњава!

— А видиш ли, Ана, какве блажене духове?

— Видим, и сама се налазим већ међу њима.

— Видиш ли кога од познатих?

— Видим, многе познате.

— А кога видиш најближе?

— Стару бабу Семенову из нашег посада, коју смо недавно саранили, коју нико није хтео испратити по хришћански до гроба, јер је била сирота, није се с чим могла спремити даћу, ракије купити, о, каква грдоба! — Она говори са мном, она овде није стара, но лепа — прелепа, преображена!

— А како си је познала?

— Душе су овде све међу собом познате, јер сви виде све јасно.

— Шта ти говори?

— Захваљује ми за оно, што сам јој покров санила и тело јој испратила до гроба.

— Зар је добро дело то — испратити покојника до гроба?

— Јесте; тим се показује љубав, а љубав је више свега.

Заћутала је мало, као да је од умора, по том опет поче јаче дисати и проговорила је.

— Људи, браћо моја! Колико је таквих грешника међу вама, који не мисле о загробном жмвоту, не иду у цркву из лењости, не моле се Богу, одају се рђавим мислима, чине зла дела, ни о чем се не брину, осим за тело! А шта је ово тело наше? Ништави завој, сличан оном, што га баца крилата буба, излетивши на слободан ваздух. О, како бих вам радо све казала, што овде видим, али не могу!

— Зашто, Ана, не можеш? — запита покојни отац Андрија. — Приповедај нам све, приповедај! Хоћемо да знамо, шта ће онде бити.

— Није могуће приповедати. Код вас на земљи нема за то речи, а ја их имам у грудима — сила. Кад би се свака капља моје крви претворила у хиљаду језика и сваким од тих језика могла бих говорити тако, као што је знао говорити свети Јован Златоусти, разумете, — ипак не бих могла исказати ни хиљадити део ове среће и ове красоте, какову овде видим. О, молите браћу вашу, комшије, другове, молите их, саветујте, — нек оставе грешан живот, нек се покају и науче поново живити поштено, хришћански: онда ће бити сви сретни, блажени.

— А у чему се, Ана, састоји та срећа? — што чини то блаженство?

— Љубав, љубав! света љубав, која царствује овде међу свима блаженим душама!

— И шта је још?

— Лепота и величанство, неизмерна дубина и висина и простор долâ божијих. Ово звездано небо, трудите се, да га изучите на земљи, сазнате, и ипак мало знате о њему, а овде је све видно све јасно, А

како је бесконачна та светлост и красота и слава његова, тако је бесконачно блаженство — да видиш и познаш дела божија и прослављаш Бога!

— А могу ли се душе узнети к тим светилима, кад год зажеле?

— Могу, кад год помисле и зажеле, али само на такову висину, какова им је у моћи, сили; има и такве красоте, коју не може да издржи ни дух чисти, док год се још савршено не очисти, још се више не приближи Богу.

— А да ли ти видиш далеко?

— Не, Сад још не далеко, јер још нисам сасвим слободна од тела. Оно ме још вуче, привлачи к вапој земљи. Сутра ће се тело моје још више ослободити и вођа ће ме мој водити више. О, како жудим, да видим чудеса и красоте, које сад поднети не бих могла.

— Како то не би могла поднети?

— Па тако, слично црву, који се од рођења навикао рити у земљу. Земни црв није у моћи да поднесе светлост сунчану, и кад се изнесе на сунце, он се превија, вије и савија: тако и душа рођена на земљи не може одмах да поднесе утиска виших, небесних лепота и блаженства.

— А тамо су сви међу собом једнаки?

— Сви су једнаки љубављу, по савршенством нису. И онде су степени савршенства и степени блаженства.

— А које тамо више свију постављен?

— И у овом небу, где сам ја сад, видим, неке духове у венцима. Они овде више од свију других светле. Вођа ми говори: „Ово су учитељи и просветитељи народа! „Њихова је заслуга пред Богом највећа, њима се овде одаје и највећа част. Но то су учитељи, који су свим умом и разумом и из свег срца учили

да се позна истина, било то у цркви или у школи, било то речима или писмом — ширећи светлост Божију и љубив Бога и ближњега међу људима и народима.

Но тешко оном учитељу и духовном пастиру, који тек од беде испуњава своје звање, или рђаво учи и рђав пример даје другима.

[Наставиће се].

СЛОВО НА ВЕЛИКИ ПЕТАК

Високо преосвештени Свети Владико и драга браћо Христијани!

Предивно, и изрјадно и преславно је Велико Таинство Смотренија Христа Бога нашега, који је на Себе примио плот, и сишао на земљу, те је задивило не само Анђеле, него све родове људства, небо и земљу, те уздижу Богољепну хвалу за преславна и чудна твоја дјела Господи, јер бо су твоји путеви неиспитани. Али поред свега Таинства, Богољепна је служба на Сијону, Слава и Величије Владике Христа, не само што је задивило чудесима сва бића видима и невидима, небо и земљу, те је и Сунце засјенило и помрачило и сакрило своју свјетлост; земља се заљуљала, и потресла, камење попуцало и у Божијем храму црковна завјеса подерала од страха и ужаса, која нијесу могли гледати да на крсту виси и страда Владика и створитељ свега свијета.

Страшна и пречудна догађаја, велике благодати и неизреченог тријенија Владичња! Али пакосни развраћени, покварени и неблагодарни род Јеврејски, постао је и од безсловесне животиње гори и неосјетљиви, јербо и оне познале су свога створитеља и Господа, када је лежао у јаслима. А неблагодарни род Еврејски, заслијепљен зависти и пакости, постао је гори и од животиње. Небо и земља осјетила је, и признали, како се тјелесно мучи и страда на крсту на страшној Голготи Спаситељ свега свијета, и преобразила се небо и земља и преобукла у прило у страху и трепету и познала свога Господа.

Али необуздани зависти, ослијепљени неблагодарни род, није познао свога Господа и није схватио и познао чудеса Божија, него је ослијепљен очима и срцем, по изреци прореческој, онога, који га је у пустињи манном прехранио и из сухога камена водом напојио, и за таку добродјетељ у мјесто Манне, дали су му жуч

и у мјесто воде, сирће (оцет) пити и неблагодарни род поискао је од Пилата, да га га мучи и на крсту разапне, и од тога ништа неблагодарније није могло бити „Рожденија хиднова“ род развратни, собраније јудејско, које није управило своје срце и ум ко Господу, него је залазило у најдубље злочинство и пакост и повратило зло за добро своје благодјетељу, и лукаво на њега клеветали су.

Даклен, Судија живије и мртви предан је био закоподетељ у безаконе руке и незаконим устима био је плуван и поруган Владика и Господ, и од слугу по лицу бијен, цар свију облачит на главу вјенцем од трња у лажљиву аљину обучен, онај, који је све болести исцјеливо, и рањен је био од онијех, које је исцјеливо, и црковни жених са разбојницима, као злочинац, на крст подигнут и у највећим мукама разапет на крсту био, живоподатељ свега свијета својевољно страдао и умро, и у гроб сишо, ради спасенија нашега. Ах ужасни се ти небо и земљо и сва Васијона! Али дај да видимо неблагодарног безаконног среброљубијем опијеног Јуду, како је свога Владика и Господа продо, од кога је толики неизречени добара удостоио се. Несретник се сагласно и договорио са родом развратним пуним зависти и пакосном злостом ослијепљен и занешен среброљубијем, издао је и продао свога благодјетеља, удружен са јудејцима и неосјененога лукавим пољубцем, предаје Господа свега свијета и смрт му приуговљава се? Жалосног и неблагодарног Јуде! о велике безчовечности старог Израиља, који се стропоштао са незаконим Јудом и пали су заједно у наручје и власт њиховом начало злостом оцу Велијару, у бездну и пакост.

Али ми, нови Израил, избрани од Спаситеља, који је избраним народом Цркву православну утврдио са Отцем, и Духом светим, као негдашње

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

дјеве, да пјевамо пјесму хвалама сладчајшему Господу нашему, који је нас избавио из Пакла мучителства Адова, над којим је одржао побједу са крестом и својевољном смрћу и над гробом одржао Славу и прелукавог врага мужески сакрушио. Данас тљеност у безсмртију процвјетава, као негда у Едему родоначелник дрвном креним покорава се, И Адам са Евом из робства и Адовог горког тирјанства ослобођава се и постаје у сладости раја обитатељ, и Божјественим человјекољубијем удостајава се неисцрпиме Славе и саучастник у рају. Ад, који је од вјекова прождирао мртве, одмах морао их је избљувати и жалосно је стењао своју голетињу што се испразнио, и власник мрака нејма више власти ужасно је остао израђен и понижен од распетога, који је над њим одржао побједу. Сва се природа обрадовала и радује се над побједом адовом о неизреченог таинства и снизхожденија Христа Бога нашега, кој нас је из Адова мрака ослободио и у Славу небесну преокренуо. . . Зато свештенољепно и пјеснама црковним восхвалимо Божјествено његово смотреније и са Анђелима славимо пречисте његове страсти, са којим си нас Христe спасао, као благоутробан и человјекољубац.

Ти же Владико Вседержителу Боже наш свега свијета видимог и невидимог Створителу,

извору и податељу живота, свјетило свијета, који си са твојим промислом и многим благости тљено јестество подигнуо и к безначалному твоме Оцу привео, и показа га достојним вјечне Славе, и лукавога врага побједио и твојим својевољним страданијем и смрти, и са страшним твојим улазком богољепно у Ад сишао, адову државу сакрушио и нас человјекољубиво ослободио;

Ти нас учувај као зеницу ока, и подај дуго здравије нашему Всепресвјетљејшему и државном Императору и краљу Францу Јосифу I. да и ми под његовим великодушним цесаро краљевским скиптром уживамо мир, и покори му под његове царске ноге свакога врага и супостата и Његово високопреосвештенство Митрополита Дабро-босанскога, учувај здрава, долгоденствена, невредима, на његовом свјатјейшем престолу, Босанске Епархије, до његове предубоке старости и сахрани све пречасно Православно свештенство „право правјаште слово твоје Истине“, Благоизбрано общество црковно школско; ктиторе и приложнике свјатих Божјих цркви и све православне Христијане даруј им ум, здравије и душевно спасеније. Амин.

С грчког превео

В. Николиновић,
архимандрит.

ЈЕ ЛИ ПРОПИСИМА ЦРКВЕНИМ ОПРЕДИЈЕЉЕНО КАКО ТРЕБА СВРШАВАТИ ЗАКЛЕТВУ.

(Наставак).

Другое же лице, на неже естъ клеветѧ, или покленѧ или накажденіе, да глаголетъ, такожде десницѧ своѧ наложивъ на сѣнноѧ еѡлге сице.

Ище ѡ дѣнгахъ прѧ:

Сѣй, иѡкѧ, предъ вѣстѣннымъ симъ еѡлгеѧмъ клеветѣтъ на мѧ, иѡкѧ азъ взѧхъ оѧ негѡ дѣнегъ толѡкѧ и толѡкѧ: азъ же иѡкоже сѣ вѣстѣнноѧ и сѣнноѧ еѡлге оѧчитъ, и заповѣдаетъ намъ истинствовати симъ, ни ни, еже естъ, не взѧхъ.

Ище ѡ домѧ:

Сѣй... (као горе), иѡкѧ азъ разграбихъ и разорихъ домъ егѡ, и сицевѡмъ образомъ:

азъ же иѡкоже сѣ... (као горе), не грабихъ, ни разорихъ.

Ище ѡ одѣждѧ:

Сѣй... (као горе), иѡкѧ азъ взѧхъ оѧ негѡ одѣжди егѡ (одежда): азъ же иѡкоже сѣ... (као горе), не взѧхъ.

Ище ѡ конѧ:

Сѣй... (као горе), иѡкѧ азъ взѧхъ оѧ негѡ конѧ или волѧ, или овчѧ, или иѡно что ѡ подобныхъ симъ: азъ же иѡкоже сѣ... (као горе), не взѧхъ.

Ище ѡ везчѣстѧ:

Сѣй... (као горе), иѡкѧ азъ сотворихъ емѧ везчѣстїе сицевѡмъ и сицевѡмъ образомъ:

ѣзъ же ѣкоже сїе: ... (као горе), не сотвори хъ емѣ безчестїа.

Ище ѿ селѣ:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ завладѣхъ селомъ егѡ, ѣли виноградомъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не завладѣхъ.

Ище ѿ равѣхъ:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ завладѣхъ равкѣ егѡ, ѣлкъ, ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не завладѣхъ.

Ище ѿ нивѣ:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ пожахъ, ѣли потраки хъ нивѣ егѡ толїкѡ н толїкѡ велїю: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не пожахъ, ни потрави хъ.

Ище ѿ сѣнкѣ:

Г҃ій ... (као горе) ѣкѡ ѣзъ покосїхъ ѣ свезохъ къ севѣ сѣно егѡ, толїкѡ ѣ толїкѡ копѣнъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не покосїхъ, ни свезохъ.

Ище ѿ оугодїи каковѣливо:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ завладѣхъ оу негѡ таковїмъ ѣ таковїмъ оугодїемъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не завладѣхъ.

Ище ѿ вѣнїи:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ вїхъ егѡ таковїмъ ѣ таковїмъ оурѣдїемъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не вїхъ.

Ище не настиахъ вїти:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ повелѣхъ ѣли настиахъ егѡ вїти тогѡ ѣ тогѡ, ѣлкъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе) не повелѣхъ, ни насти хъ.

Ище ѣнаго не вѣша:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ вѣгда тогѡ, ѣлкъ, вѣша тїи, ѣлкъ, сицевїмъ оурѣдїемъ, ѣ ѣзъ тоѡ вїдѣхъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не вїдѣхъ егѡ вѣма.

Ище ѿ отравѣ:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ дѣхъ емѣ отравѣ сицевїмъ ообразомъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не дѣхъ.

Ище не глаголаахъ что:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ глагола хъ таковаа словеса при немъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не глагола хъ.

Ище не зажжѣ кто:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ зажго хъ домъ егѡ ѣли селѡ сицевїмъ ообразомъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не зажго хъ.

Ище не ѡа чесога:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ ѡа хъ оу негѡ сїѡ ѣли сїѡ вѣща: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не ѡа хъ.

Ище не оукраде кто:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ оукрадохъ оу негѡ каковѣю лїво вѣща: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не оукрадохъ.

Ище зла не сотвори кто:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ сотвориа хъ емѣ таковаа зло сицевїмъ ообразомъ: ѣзъ же, ѣкоже сїе ... (као горе), не сотвори хъ емѣ зла.

Ище лести не коснѣса кто:

Г҃ій ... (као горе), ѣкѡ ѣзъ содѣлахъ ѣли снїхъ на негѡ лѣсть ѣ обманъ сицевїмъ ообразомъ: ѣзъ же ѣкоже сїе ... (као горе), не сотвори хъ емѣ лѣсти ѣ обманѡ.

Посѣмъ архїерей глетъ ко ѣмѣщїмъ прїѡ, столцїмъ предъ стѣмъ евлїемъ:

Г҃е чада, Хрїстѡсъ невидїмѡ здѣ предстоїтъ, блюдїте, каковъ клѣтвою севѣ сви, дѣтельствуете предъ стѣмъ сїмъ евлїемъ: ѣгли во здѣ предстоѣще невидїмѡ, написїютъ сїа словеса вѣша, ѡ нїхъже ѣстѣзани вѣдете во вторѡѡ и страшноѡ пришествїе егѡ. Гегѡ ради мѣ, по даннїкѣ намъ ѡ прѣстагѡ и животворѣщагѡ дѣа власти, ѣже перѣке сїеннымъ аплѡмъ дадѣса, ѣ ѡ нїхъ по наслѣдїю прїїде ѣ къ намъ, ѡже ѡсть сѣ: ѣлика ѣще, речѣ, свѣжете на земаї, вѣдѣтъ свѣзана на ѣвсї ѣ ѣлика ѣще разрѣшїтѣ на земаї, вѣдѣтъ разрѣшѣна на ѣвсѣхъ, дерзѡюще глаголемъ: во ѡже вѣщающихъ ѣстинѡ бѣгословїти, ѣ оустѣ глаголющихъ непраѣдѡ

заградити. Ђелицы ѿце нелестною же и налож-
ною клѣтвою въ часѣмъ люко севѣ свидѣтель-
ствете, да вѣдете кѣгословѣни ѿ вѣа вседер-
жителѣ, и да подѣстѣ вамъ всемоушнамъ рѣкѣ
ѡгѣ ѿ роски нѣкымъ говезованіе земли, и ѿ
мѡра богѣтства, и да извѣилствете во кѣгѣхъ
ѡкѡ ѡбраамъ, исаакъ и іаковъ, и оузрите
чѣдъ своихъ чѣда, и вѣдете процѣни, и да
сподѡбитеса со вѣкмн праведнымн нѣнагѡ
кѣженства, ѡминѣ. Ђелицы же лестною клѣтвою
неправѣдн праведн показати смѣете, да вѣдете
ѡавчѣни и не процѣни ѿ стѣкл ѣдиносѣщнымъ,
животворѣщн и нераздѣлимымъ трѣцы, ѣди-
нагѡ вѣа всѣхъ, вѣчнѡ въ кѣнѣшнѣмъ вѣцѣ

и вѣдѣшемъ, и да трѣсѣтеса ѡкѡ кѣинъ ѡце
и на земли, и да ѡверзшнса землѣ пожрѣтъ
вѣстѣ ѡкѡ дарѣна и ѡвѣрна, и да воспрїимете
проказѣ гѡвезѣвѣ, и оудавленіе іѣдино, и смѣртъ
ѡнанїинѣ, и женкѣ ѡгѣ сапѣрѣ, и чѣстѣ вѣша
да вѣдетъ съ безбожнымн ѡреткѣи, и жилище
въ вѣчнѡмъ ѡгнѣ оуготованномъ дѣволѣ и
ѡггелѡмъ ѡгѣ, и да ѡвращете вѣа рѣтѣюща
въ чѣстѣ страшнагѡ воздашнѣа, и да затво-
рѣтса ѿ вѣстѣ двѣри мѣти ѡгѣ, и оуслѣшните:
ѡидите ѿ менѣ проклѣтїи во ѡгнѣ вѣчнѣи, не
вѣкмъ вѣстѣ. (У Фирмилијанѡмъ „Парохи-
јалнику“ отштампано је у ерпском пре-
воду).
(Свршише се).

ПРОПОВЈЕД НА ВОСКРЕСЕНИЈЕ ХРИСТОВО.

*„Радујмо се и вселимо се у овај дан,
каји нам створи Господ.“*

Сви су хришћански празници дани
радости, али празникъ воскресенија одвојио
је од осталих. Воскресеније је празникъ
над празницима, торжанство над тор-
жанствима. Па какав догађај славимо ми
данас? Исус Христос учитељ истине, оли-
чена врлина, Спаситељ и искупитељ рода
човечјег, наш Господ и цар, устао је из
мртвих, побједио је смрт, он живи, и ми
ћемо с њим живити. Његова побједа је
и наша побједа. Он, наша глава, узвисио
се, и ми ћемо се, удови његови, с њим
заједно узвисити. Он је сишао с неба да
нас из гробова уздигне на небо, и сво-
му је то исцало за руком. Па коме да
срце не игра од радости, ко да не ли-
кује? Ученици, као што нам свето јеван-
ђеље казује, зарадоваше се, кад опет
угледаше Господа. Поимамо радост њи-
хову, знамо, да је та радост морала велика
бити, онако исто велика, као што им је
туга велика била, кад њиховог љубљеног
учитеља, њежног и вјерног пријатеља и

друга ухватише и на крсту умртвише,
и они остадоше као сироте сами, само-
храни. Од страха и очаја следила се душа
њихова, и нису знали, шта да почну. По-
тресени застрашени, забринути за свој
живот, у вјери пољубљени мислима, жалише
својег драгог и љубљеног учитеља, увје-
рени, да су га за навијек изгубили. На
једаред ступа међу њих Христос Спаситељ,
поздравља их: „мир вам“, показује им
своје прободене руке и ребра, увјерава
их, да је ускресао, утврђује их у науци
својој, и шаље у свијет, да шире науку
његову. Какав прелом, каква промјена на
једаред у души ученика Господа нашег.
Његова појава, звуци његова слатког њима
гласа, разагна с душе њихове црне сјенке
страха, бриге и сумње, и она поста сви-
јетла и ведрѡ од заносне радости, јака
чврста и не сломљива вјерѡ. Ученици Хри-
стови пренуше неописаном радошћу кад
угледаше опет Господа. А зар да се и ми
исто тако не радујемо? Зар ми немамо

зашто да се радујемо на данашњи дан? Наша радост је тако исто оправдана и основана, као радост ученика Христових.

Треба да се радујемо ради себе самих. У овом догађају т. ј. у ускресу Христовом из мртвих, налазимо најјачу потврду, да је његова наука божанска и света, необорив доказ, да посланство његово од Бога потиче, и више сваке сумње је, као што каже апостол Павле, да је он заиста син божји. Он је више пута наговјешћивао и ученицима и народу, да ће у трећи дан ускрестути; али ученици нису разумјеле ове ријечи, а непријатељи његови подругљиво му довикиваху, кад је висео на крсту, и кад се борио с душом, у нади, да ће и његова слава, и његова наука *с њим заједно лећи у гроб*. Али за мало бијаше ликованье ових злочестих људи. Пророчанство нашега Спаса испунило се. Бог отац диже из гроба Христа Спаситеља, раскида везе смрти његове, и најсвечаније признаје га за оданог посланика, и за љубљеног сина својег, јавно га очитује. Тим удари на све његове ријечи, на сва дјела, откривења, обећања и заповјести, једном ријечи на сву науку његову печат истине, да је примамо и сматрамо за божанску и непогрешиву. Наша вјера, која би без ускреса Христова била празна машта и пука обмана, послије ускреса постаје чврста непомична, наше најдубље уверење. Сад нам наука Христова, каја толико светлости у нашу таму просипа и толико утјехе пружа кроз живот и на самртном часу, долази истинита непогрешива, неисцрпан извор свјетлости, утјехе и спокојства, из којег се према потреби можемо узпети, и жеђ за истином и блаженством утолити.

У ускресу Христовом још треба гледати јасан доказ, да је Христос Спаситељ

своје дјело, ради кога је послан на земљу, срећно и довршио, да је вољу оца нескога најтачније испунио, и све оно извршио и претрпео, што је за спасење и усрећење грешнога човека ваљало да сврши и претрпи. Ускрес је јасан доказ, да је његова преданост, његова својевољна смрт, Богу довољна и угодна жртва, те тако престају све друге жртве, губе се у очима божјим сви, ма како били скупоцени, дарови и поклони, које приносимо Богу, крај ове јединствене, чисте и свете жртве, овог беспримерног свједочанства, најпрегоревније љубави, најнепоколебљивије покорности вољи Бога оца. Овом је жртвом потпуно задовољена увријеђена правда божја, даровано опште опроштење, успостављено помирење између Бога и човјека и двери рајске опет отворене сваком човјеку. Па зар да се не радујемо, што смо опет постали чеда божја, а он наш милостив отац, чијем престолу слободно смијемо подићи очи своје.

На послетку, благочестиви хришћани, ускрес Христов је најпоузданија залога, да ће мо и ми једном ускрестути. Наш ускрес стоји у нераскидној вези са ускресом Христовим, те као што је Христос Спаситељ заистину ускресао, тако ће мо и ми заиста ускрестути. Једним човеком дође смрт, а другим ускрес из мртвих. Као што са Адамом сви умремо, тако ћемо са Христом сви оживити. Какви нам се красни изгледи отварају у најдаљини јој будућности! Како би нам срце мучио немир при осећају на крај овога краткога земаљскога живота; како би нас страва хватала при помисли на мрачни и ледени гроб, к којем се брзим корацима примичемо, и у који ћемо данас сутра досијети, да није ове утјешне наде, да није ових красних изгледа. А иза ускреса Христа

Спаситеља с утјехом живимо и умиремо смјело гледамо у очи будућности, и у гроб са отвореним очима погледамо. Христос Спаситељ је скршио моћ неумитне смрти, и страхоте мрачнога гроба сагро и преобразио га у тихо пристаниште, из којег ће нас временом подићи себи, јер су у њега кључеви од смрти и гроба, и он је Бог мртвих као и Бог живих. Ко сад мари, што ово мало дана гостовања на земљи прохуји као бурна ријека? Они су само освитак зора нашега живота, иза које не долази мркла ноћ, него вјечити, диван данак. Ко сад хаје, што ће тијело наше као цвијет свенути, и прије

или последије у хладан гроб утонути? У њему неће вјечито остати, него ће као зрно пшенично посијано у земљу с временом опет изникнути, и у китнастијем лику у раскошнијој одјећи расцвјетати се, и тада нигда више осушити се неће.

Ето какве нам је дарове донијело Христово васкресеније. Христос васкресе! Ва истину васкресе! Са овим пуним значаја поздравом и отпоздравом сретајмо један другог, и заједнички се радујмо! Амин

Солбор, 1895 год.

Милутин Гавриловић

свештеник

ВЕЛИКОПОСНЕ И ВАСКРШЊЕ СВЕЧАНОСТИ У ЈЕРУСАЛИМУ.

(Свршетак).

На велики Петак, царске часове свршавали су као обично на Голготи.

После по дне дође Патријарх просто у Воскресенски храм и свршише вечерње. На вечерњу нису износили Плаштаницу, као што код нас бива. Истог дана у 8 часова у вече, дође Патријарх у Воскресенски храм просто, обуче се он и све владике у потпуни окрут од црне кадифе раскошно извезене белим златом и сребром, а свештенство се сво преко 50 свештеника, обуче у епитрахил и фелон од црне свиле са белим сребреним цветићима а неке бежу са белим сребреним крстићима испићене.

Тачно у 9 сати у вече, отпочеше велико-суботно јутрење. Почетак беше као обично, и после тропара одмах отпочеше појати канон, а статије оставише. Кад свршише канон у пола, крете се литија, из Воскресенског храма и пођоше северном а не јужном страном и дошав до тамнице Христове. Патријарх окади и учини ектенију, чита еванђеље сходно месту догађаја и молитву. Одатле пођоше даље и дошав до црквице „Раздјеленија риз“, Патријарх окади и учини ектенију, чита Еванђеље сходно месту догађаја и молитву, па пођоше даље. Дошав до

црквице, где су Христу метали трнови венац и ту учини Патријарх ектенију, окади и прочита молитву и пођоше на Голготу. На Голготи на Престолу већ беше метута Плаштаница посута природним цвећем. Ту Патријарх окади, учини сугубу ектенију за руски царски двор и грчки, прочита сходно месту догађаја Еванђеље и молитву и тада један грчки свештеник монашког реда изговори с предикаонице беседу на руском језику, *с грехом по толем*, што но рекли Руси. После беседе крете се литија, а шест архијереја узеше и понеше Плаштаницу, али су је по све немарљиво носили. Сишав с Голготе, дођоше на Камен Помазања и обиђоше с Плаштаницом три пута око Камена Помазања, вукући Плаштаницу скоро по земљи, тако, да ме је страх и помислити, на шта је то изгледало. Тада поставише Плаштаницу на Камен помазања. Патријарх окади около, учини сугубу ектенију за Султана и поче да чита Еванђеље сходно месту догађаја, а два архијереја кропише плаштаницу мирисима. После овога изговори један, монашког реда, беседу на арапском језику, на изушт. После беседе крете се литија и пођоше Гробу, а архијереји понеше Плаштаницу и положише је на Гроб. Тада стадоше

пред Кувуклију, на месту између Воскресенског Храма Кувуклије и отпочеше појати Статије. Статије поју исто онако, као и код нас. На првој статисти кадио је свуда око Кувуклије Патријарх у спроводу ђакона, а на другој и трећој други архијереји. После прве статисти изговорио је веома дугу беседу на грчком језику ректор Семинарије, архиђакон Фотије. Кад говоре беседе, не облаче фелон и епитрахил, него само мете панакмилавку. По свршетку статија и воскресних тропара, Анђелски сабор, одмах почеше појати свјетилен, квалитне стихире и велико словословље. Кад запојаше последње велико Свјати Божје, крену се литија у Воскресенски Храм. Патријарх окади Гроб и Плашчаницу а архијереји узеше је и понеше у Воскресенски Храм. Ту обиђоше око престола три пута и положише је на Престо, па онда довршише остало све, као што правило прописује. Све се ово сврши тек у 3^{1/2} часа по поноћи. Турска војска, као обично одржавала је ред. Овој свечаности били су присутни руски и грчки консул са својим персоналом, Палестинско општество и остали великодостојници Православне вере.

Ово одношење Плаштанице одмах у Храм Воскресења, јамачно, чине за то, што ће тог јутра на Гробу служити Католици и Ермени, а после свршеног овог јутрења, одмах су је дигли и од Престола и оставили у ризницу.

На велику Суботу од јутра до подне, била је црква затворена. За то су време опрали сву цркву и Гроб, па онда погасили сва кандила и свеће, тако, да нигде није било ватре у целој Храму. У по дне су отворили цркву и народ је хиљадама хиљада похитао да заузме zgodно место, како ће моћи запалити своје свеће кад се појави света ватра — „Нур“. Сваки је држао у руци по једну или више кита свећа, а у свакој кити мора имати по 33 свеће, по броју година, колико је Христос живио на земљи. Православни Арапи у религиозном ентузијазму чинили су чудеса, подскакујући плескали су рукама и појали Арапски, у пркос Католицима, „нема боље вере од православне“, па се онда попну један другоме на рамена и тако направе пирамиду и једнако поју, подскакују и плескају рукама, и, од свега тога, направио се такав урнебес, да никако не изгледа да смо на таком једном најсветијем месту. Народа је било преко 10.000, ту су: Православни, Ермени,

Копти, Абисинци и Сирјани, само католика није било, јер само они, не верују у свети Нур. Патријарх је дошао, у 1^{1/2} час по подне, просто; пред његов долазак, један Турски чиновник уђе у Кувуклију, осмотри Гроб и Кувуклију, да нема где год ватре или друге каке запаљиве материје и физички какав апарат, којим би се могла ватра произвести, и онда Игуман Воскресенског Храма однесе и мету на Гроб једно велико сребрно запаљено кандило, турски чиновник затвори Кувуклију и запечати врата, па стадоше код врата да чувају.

Кад је дошао Патријарх у Воскресенски Храм, не постаја много, дође један Ерменски владика, послан од њиног Патријарха, а за њим Коптеки, Абисински и Сирски. Пољубише Патријарха у руку, а он њих у лице и замолише га да, кад се јави света ватра, даде и њима да запале своје свеће. Јер у старини био је обичај, да су по целом Јерусалиму на велику Суботу гасили и по кућама ватру и кандила, па кад се јави ватра на Гробу, онда од ње запале. Тако су радили чак и по турским кућама. Патријарх им одговори: молите се Богу заједно с нама, па ако Бог учини ту милост добићете. И они опростивши се, одоше.

Тада се Патријарх обуче у потпуно облачење од беле сребрне материје, а свештенство у беле свилене одежде. Један, пак православни арапски свештеник обуче се у потпуно облачење, али само без фелона. Ово је учинио само за то, да му не би фелон сметао кад потрчи кроз народ да донесе ватру, да се прво у Воскресенском Храму у олтару упале свеће. Истина пут је расчишћен и турска војска стоји у два шпалира; али ипак учинио је ово, да би био комотнији. Тада из олтара Воскресенског Храма крете се литија с барјацима, али нигде нема запаљене свеће или кандила, и тако обиђоше око кувуклије три пута, појући: *Воскресење Твоје Христие Спасе...* па се зауставише пред кувуклију. Ту бежу и они архијереји што мољаху за св. ватру. Тада ђакони скидоше Патријарху митру, омофор и сако, па са целим свештенством ђакони одоше у олтар Воскресенског Храма, а Патријарх оста пред кувуклијом. Онај, пак православни арапски свештеник оде и стаде код прозорчића од кувуклије, одкуда ће му патријарх дати запаљене свеће да носи у олтар Воскресенског Храма. Тада турски чиновник приђе

патријарху и прегледа га лепо, да не носи собом палидрвце или што подобно, чиме би могао про- извести ватру, па онда скиде печат од врата кувуклије, отвори их и пусти унутра Патријарха, и патријарх оде право гробу и ту падне на колена и поче да се молди. За патријархом уђе и Ерменски владика, али је он стајао у капелици св. Анђела, а не оде гробу. Турчин затвори за њима врата и стадоше да стражаре код врата. Тада сва она вика од арапа умукну, све се стиша и у неком светом страху и умиљењу изчекиваше нешто необично. Сваки се бојао и да шапуће своју молитву, да не би нарушио тишину тога светог момента, него се само у мислима молио. На један пут, дакле, после онакве граје наста таква тишина, као да нема у цркви никога. Не постаја много, ватра се појави на гробу, и, патријарх запали оно кандило на гробу и свеће, па пружи оном арапском свештенику кроз прозорчић запаљене свеће и он потрча у олтар Воскресенског храма, тада закруваше звона и поста опет радосна граја. Није прошло ни два минута сва је црква пламтила у ватри. Кад је Патријарх дао запаљене свеће арапском свештенику, дао је и оном ерменском владици, који је стајао у црквици св. Анђела, те је и он кроз други прозорчић дао ватру Ерменима и другима.

После неког времена, изађе из кувуклије сав обливен сузама патријарх, носећи у обе руке запаљене ките од по 33 свећа. Тада га Арапи узеше на руке и донесоше га у Олтар Воскресенског Храма кроз царске двери. Патријарх ушав у олтар седе на извесно место, те су и од њега запаљивали своје свеће. Радост је била неописана и друг друга поздрављаху „*Благодаћу*“ као на Ускрес са „*Христос Воскресе!*“ Све је ово трајало до 5 часова по подне. За тим се патријарх свуче и оде кући а други архијереј отпоче великосуботну литургију — односно вечерње у Васкресенском Храму.

После благодатне ватре, носили су заједничку литију око кувуклије: Ермени, Копти, Абисинци, и Сирјани, а у Васкресенском Храму вршила се у то време литургија.

Тог дана на велику суботу у вече у 9 часова дође патријарх просто у Васкресенски Храм, и по што се обукше у потпуно одјејање, отпочеше појати великосуботни канон, и то трајаше до после 11 часова. Тада пође свечана литија с

барјацима и осталим, као што смо пређе описивали. Патријарх и сви архијереји ношаху запаљене свеће и позаљена Еванђеља, а свештенство само свеће, и тако обиђоше око кувуклија три пута, појући: „*Воскресемије Твоје Христос Спасе...*“ Барјаци се зауставише пред кувуклију десно и лево, а свештенство, крстови и рипиде пред кувуклију. Тада Патријарх прочита на вратима кувуклије еванђеље од Матеја зач. 115, па онда уђе у кувуклију, и оде с кадионицом Гробу и настаде мртва тишина. Кад је Патријарх окадио Гроб, а он изађе на врата кувуклије с крстом у руци, и рече: *Христос воскрес!* три пута, а народ одговараше: *Ваистину воскрес!* Тада се врати Гробу, узне кадионицу и кадећи отпоче васкршње јутрење са узгласом *Слава свјашеј...*

Кад је отпочео Патријарх појати код Гроба *Христос воскрес!* — Закруваше сва звона а носачи барјака, рипида и крстова, почеше их окретати, да се лепршају. Ово прилично дуго трајаше, до год Патријарх појаше. За овим су појали свештеници пред кувуклијом а Патријарх код Гроба говорио извесне стихове. После овога вршено је јутрење пред кувуклијом по правилу. Кад су запојали „*Воскрес Исусъ оиъ Гроба...*“ опет су окретали барјаке и онда их однеше у ризницу.

После јутрења, одмах је настала литургија, коју је служио на Гробу Патријарх са четири архијереја и шест свештеника, јер је тескобно. Еванђење и Апостол читаху само на грчком, арапском и славенском језику. Све се ово свршило до после четири часа јутру. Турека војска одржавала је ред.

На сами дан Васкрса у по дне, у 12 часова сво јерусалимско духовенство скупило се у патријаршију. Ту су обукли патријарха у потпуно одјејање а и свештенство сво, и онда понели свечану литију и дођоше у Воскресенски Храм. Литија је ишла обичним редом, као што смо описивали, само су сада носили од дрвета изрезано, позаљено, лепо Васкресење Христово, са великим зрацима, и све је лепо било искићено природним цвећем. Ова се литија зове *Пасха*.

Дошав у Храм Воскресења, по обичају отпоче вечерње по пропису. Еванђеље читаху на девет језика и по разним местима, а Патријарх читаше са горњег места на јелинском језику. После вечерња било је целивање: Крета, Еванђеља

и Иконе. Све се ово свршило тек у 4 часа по по дне. Из цркве су испратили Патријарха са литијом у обичном оделу.

Други дан Ускреса служио је Патријарх на Голготи заупокојну литургију за жену Третија Иванића Филипова, главног руског контролора, који је био дошао као поклоник, а жена му у Петрограду умрла на велику Суботу.

И ово је противно уставу црквеном, али шта ћемо кад је он „написан само за нас, а они могу како хоће“.

На Томину Недељу била је свечана служба на Гробу Христовом. Служио је један владика. После литургије одслужио је Патријарх са свима архијерејима и свештенством благодарене пред Кувуклијом, што је руски наследник испросио девојку. Боже мој! Зашта ли се још неће служити то јадно благодарене?

У очи Спасова дана било је бдење на Јелеонској Гори на месту Вознесења, а на сами Спасов дан, служио је Патријарх литургију под шатором. Тог дана био је сабор — читав вапар на Јелеону. Народа је било од свију вероисповести.

У очи св. Троице дочекан је свечано Патријарх у Воскресенском Храму, и ту одслужи свечано вечерње. Сутра дан, патријарх дошав свечано, служио је литургију на Гробу Христовом са четири архијереја и шест свештеника. После литургије настављено је вечерње. Кољенопреклоне извесне молитве Патријарх је читао пред Кувуклијом а један архијереј у исто време читао је гласно у Воскресенском Храму.

После по дне, тога дана, у 2 часа, отишли су сви на Сион и ту на месту, где је од прилике била Горница, кад је св. Дух сишао на Апостоле, одслужише вечерње и прочиташе извесне молитве.

На том је месту сада православно гробље, а на месту где је од прилике била Горница, лепо је патосано каменом и начињен камени престо, и ту на св.Тројицу служе под ведрим небом вечерње.

Тиме се дакле завршују и све васкршње свечаности.

Титула Јерусалимског Патријарха је:

Герасиму, блажењејшем, божествењејшем и свесвјатјејшем Оцу нашем и Патријарху Светога Града Јерусалима и всеја Палестини, Сирије. Аравије, обом пол Јордана, Кане Галилејске и Светога Сиона.

Многаја љета!

Александријском:

Софронију, свесвјатјешем, божествењејшем и блажењејшем Оцу нашем и пастиреначелнику, и Патријарху великаго града Александрије, Ливије, Петапоља, Етиопије и всего Египта, Оцу Оцев, пастирју пастиреј, архијереју архијерејев, тринадесјатому из апостолов и судији вселене. Многаја љета.

И тако драги читаоци, колико сам могао и умео, старао сам се да јасно и тачно опишем све ове Јерусалимске свечаности, које ће, јамачно, цео наш свет, а нарочито браћу свештенике, јако интересовати. Другом приликом приказаћу још неке друге интересне ствари, које се тичу цркве и њених свештенорадња.

Хађи Теофило Стевановић,
игуман.

БЕСЈЕДА НА ИВАН-ДАН.

(По руском)

Као што праскозорје бива весником сунчаног рођаја, тако је св. Јован био претеча предвесник јављања на земљу Спаситеља рода човечјега — вечнога Сунца правде. До долазка Христовог на земљу, људи су били у тами и сену смртноме за грех прародитељски и изаћи из те грешне таме сами собом нису могли; за то им је потребна била помоћ е више — потребно беше скинути са човека тешко проклетство Божје, а скинути га могаше само Онај, Који га је изрекао. И ево Господ, по неизмерној љубави својој према човеку — грешнику, шаље на земљу Својега Једино-

роднога Сина, Који, непрестајући бити Богом, постаје савршеним човеком, т. ј. прима на Себе човечје тело и душу, и Својим животом, страдањима и смрћу враћа човеку оно, што је грехом изгубио. Но да светлост вечног Сунца правде не буде одвише неугодно и штетливо за слабе грешне очи, Господ предусрета јављање Његово зором — одејајем Божанствене Светлости. Тај одејај — весник Христа Спаситеља, био је св. Јован, чије рођење ми данас славимо.

Јован је био син свештеника Захарије и жене његове Јелисавете — родитеља побожних

и праведних. За велику службу био је назначен Јован, и за то је био Он велик и по рођењу и по животу. О рођењу његовом јавио је Захарији Арханђел Гаврило. Захарија мољаше Арханђела, да му даде особити знак, да не сумња у његовом сведочанству, и доби знак: Захарија оста нем и био је такав, док се није испунило обећање Божје. Но ето Јелисавета родила је сина и у осми дан сакупили се у дом Захарије сродници и пријатељи, да по закону Мојсеевом обрежу младенца и да му даду име. Био је тада обичај давати ново-рођеноме име оца или којег од блиских рођака; али Јелисавета мољаше да буде Јован; а када запиташе о томе и оца, тада Захарија, узевши дашчицу, написа на њој: „*име му је Јован*“. Одмах за тим отворише му се уста, и уплашени и зачуђени сродници и пријатељи, који су били ту, чуше пророчку и Богом задахнуту реч од Захарије . . . и ты штроча, пророкъ Бышняго наречниша, предидши ко предъ лицемъ Господнимъ, зготокати пѣти егш, дати раздѣлъ спашѣнѣя людемъ егш, ко штрочелнѣ грѣхъ ихъ . . . прокѣтити ко тѣмъ и сѣни смртнѣй гдѣшца, направити ноги наша на пѣтѣ мирнѣ“. . . Ево каква служба чекаше необичнога младенца: Он је дужан био приправити пут Господу, дати народу разумети, да је његово спасење у опраштању грехова, и обасјати оне, који седе у таму и сену смртноме. И Јован је испунио наложену дужност. Предвиђајући службу, која га чека, он држи за нужно да се за њу достојно приправи: у раној младости одлази у пустињу и у самоћи време проводи, спремајући се на рад: овде он живи најстрожијим животом: одева се у кожу камиљу, а храни се корењем биља и растиња . . . Кад се време приправљања за службу свршило, Јован се јавља народу на брегу реке Јордана и громогласно, да сви чују, говори: „*покајте се, јер се приближи царство небеско*“ (Мат. 3, 2).

Разјаснимо, шта значе речи те и за што је њима Јован почео службу своју.

Кад је време настануло да се роди Христос, народ јеврејски с нестрпљењем очекиваше обећаног Месију, али појам о Месији у народа тога беше најнеправилнији и унакажен; налазећи се дуго времена под јармом страних и туђих владара, они су мислили, да ће у лицу Месије видети необичнога завојевача, који ће победити цео свет, основати своје царство на земљи, на-

гнавши све народе, да плаћају данак јеврејима и сам ће почети да влада над њима, попевши се на престо Давидов. Неправилно тумачећи старозаветна пророштва о Месији, јевреји су и у свештеним књигама налазили потврду свом грубоунакаженом појму. Но они су заборавили, да ће Месија основати царство не земаљско, него царство небеско, вечно, којег се лишило човечанство за грех прародитеља, и да Му за то предстоји победити не земаљске непријатеље, него ђавола и пород ђаволски — грех, проклетство и смрт. Заборавивши то и очекујући Спаситеља, јевреји су без престанка тонули у греху, нимало не мислећи о покајању; они су били убеђени, да за Месију није потребно покајање, но војна сила, бојна оружја, и др., да с већим успехом узмогне Он да изведе и крају приведе дело, које Му је предназначено.

Да измени у јеврејима такав груби појам о Месији, да да народу разумети, да му је спасење не у земаљском господству над другима, него у опроштењу грехова, Јован и почиње проповед своју захтевајући покајања: „*покајте се, говори он, јер се приближи царство небеско.*“

Као потомци Аврама, којему од Бога беху обећане велике милости, јевреји су мислили, да ће само за своје происхођење од овога праведника, бити спасени. Јован страховито разуверава народ јеврејски, говори им, да су наде њихове, да дођу у царство Месије ради происхођења од Аврама, узалудне: „*родитише дакле род достојан покајања и не мислише и не говорише у себи: имамо оца Аврама*“ (Мат. 3, 8—9). Пред Богом су сви једнаки; без добрих дела они су исто тако далеко од Њега, као и други грешници; Бог, по својој свемогућству и из камења може подигнути децу, достојну Аврама. У царству Месије биће само добротворни људи, родивши род, достојан покајања.

Много пута био је позив Јованов ка покајању, одвише строг и народ против воље долазио је у забуну и питао Јована: „*шта ћемо дакле чинити, да принесемо род, достојан покајања?*“ Проповедник је од свију захтевао дела љубави и милосрђа: „*који има две халине, нека да једну ономе који нема; и ко има хране, нека чини тако*“ (Лук. 3, 11) цариницима, који су купили порезу и угњетавали народ, рекао је Јован, кад су га питали, шта ће они чинити: „*не иштите више*

него што вам је речено:“ тако је исто заповедио да чине и војници, који су га питали.

Такова је била проповед Јованова!

Не ћемо ли помислити, браћо, да је ова проповед имала само временито значење — да се односила само к јудејцима, савременицима проповедника. Погледајмо на себе, посмотримо на свој живот и размислимо пажљиво, нисмо ли заборавили и ми, као јудејци, да је спасење наше у опроштењу грехова, не говоримо ли и ми, слично јудејцима, у срцима својима, „имамо оца Аврама,“ т. ј. не мислимо ли добити то спасење за једно цигло име хришћанина, које на себи носимо. Да, живот наш, у истини, пун је најсмртнијих грехова и најужаснијих безакоња! Запитајмо сами себе; верујемо ли ми у Бога? Знај *без вере није могуће угодити Му* (Јевр. 11, 6). Ако верујемо, то за за што Му не благодаримо за добра и блага, која нам у таком изобиљу шаље без престанка? Погледајте пажљивије на живот човека и ви ћете видети, да га Милостиви Бог окружује од колевке до гроба, најочинскијим старањем и бригом.

Он даје човеку храну, која му је потребна, — даје одело, да њим прикрије голотињу своју, а тело да би се сачувало у здрављу; даје му стан, где би могао склонити се од зиме и врућине. Све, што је потребно човеку ради о држања живота телеснога (за душу пак Бог се у толико више брине, у колико је она претежнија од тела) Милостиви Бог, као љубазни Отац, у изобиљу му шаље. Но видели човек та добротинства Божја и хвали ли Бога за њих? Не види ли у себи самом узрок онога, што има, и по том не хвали зар себе више, но Бога? . . . Маловерни! ми смо заборавили, да Господ, хранећи птице небесне и одевајући сваки пољски цветак, тим већма се брине о нама. За што се брине? За то, да ми *„иштем пре свега царства Божјега и правде Његове“* (Мат. 7, 33). Па чините тако, а све друго, што је потребно, биће вам и добићете.

Ако ми верујемо у Бога, то за што се не уразумимо при несрећама и са трпљењем их не подносимо? Свакако несрећама Господ или нас кара за грехе наше, или куша, је ли велика наша покорност према Њему и преданост Његовој вољи? И не нашавши разума, тражимо помоћи у тим несрећама не у Господа Милостивог, него се обраћамо к људима, као да су моћни, ако не сасвим да их отклоне, то макар дознати, од кога

су дошле оне? — дознати, свакако, за то, да на њега саспемо сав свој гњев и сву своју злобу. *„Не вања љубазна браћо моја, да ово шако бива“* (Јак. 3, 10).

Ако ми верујемо у Бога и знамо Га, као Бога свезнајућег и Праведнога, то за што не бојимо се нарушавати свуда и свагда Његову заповест, која забрањује *„Клети се“ ни небом, јер је престо Божији, ни земљом, јер је подножије ногама Његовим“* (Мат. 5, 35). Мало је то: ми, ако је ма каква прилика-неприлика, кунемо се Самим Богом, Њега Самога призивамо за сведока својих најлажнијих и најгаднијих речи. Свету истину рекао је ап. Јаков: *„а језика нико од људи не може пришпиомити, јер је немирно зло, пуно једа смртоноснога. Њим благосиљамо Бога и оца и њим кунемо људе . . . Из једних уста излази благослов и клетва,“* (Јак. 3, 8—9) и благодарећи тој клетви ми варамо, вређамо кад-и-кад — просто пљачкамо ближњег. Погледајте на наше пијанце и трговине: шта се више од свега слуша тамо, ако не божба хришћанска?

Али, православна браћо моја, *некуните се никако . . . дакле нека буде ваша реч: да, да; не, не: а што је више од овога, ода зла је“* (Мат. 5 34—37).

Доста је о клетви; запитајмо боље себе шта нас гони да отимамо од Бога седми дан у недељи, који Њему припада, употребљавајући га не на дела добра и света (похађање храма, молитву, милостињу), него већином на дела против закона Божјега. Кад се, ако не у дан празнични, и недељни, одајемо ми свим тим породицама, који састављају и чине одличну црту нашег времена. Истина, ми „сећамо се дана недељнога (празничнога), очекујемо га и чекамо шта више са нестрпљењем, но чекамо га и очекујемо не за то, да га посветимо Богу, него за то, што нам се даје у тај дан прилика и згода, да се провеселимо и протерамо своје задовољство.“ Али често не умерена празнина уживања измењују се брзо, ако не сузама, то горким кајањем за грехе и преступе, који су последица уживања.

Јесмо ли у праву, после сличног владања и понашања, очекивати милости Божије и Божијега благослова за свој рад и труд?

Не роптај, не вичи, хришћанине, на Бога у својим педаћама, јер ти се у њима јавља праведни гњев Божији и Божије знање. Боље се

сећај крпко и без престанка, да је „дан седми одмор Господу Богу твојему“ (Ис. 20, 8).

Исто тако сећај се заповести, која ти налаже да поштујеш оца твога и матер, да им будеш потпора у њиховој старости. Родитељи су нам ближи од свију; по Божјем благослову, ми смо им обвезани, што су нас родили и увели у свет; природно је, дакле, да смо их дужни и љубити више од свију. Но шта бива на делу? Бива и шта више врло често, да немоћни отац код суда тражи себи заштите од самовоље синовљеве и код власти иште помоћи, да сачува и одржи оно, што му припада. Потребно ли је говорити за оне увреде, поруге, притиске, које често сносе и подносе жалосни и јадни родитељи од своје не мање жалосне и јадне деце? Но погледајте, много ли је такове непокорне деце, чијој би срећи други завидили?... Такова деца, раније ил' касније, ал' свакако, лишавају се свега својега имања, трпе у свему нужду и честе болести, и искусе и дочекају тако исту, ако не већу, непокорност према себи од своје деце, какову су они указивали својим родитељима. Зашто је то тако? За то, што само „благослов оца ушврћује дојаве деце“ (Сир. 3, 9).

Опомињите се, драги моји, на страховиту реч Божију: „*проклет да је, који би ружио оца свога и матер своју*“ (Понов. зак. 27, 16).

Кад се човек усуди да подигне руку на свога оца, на ону исту крв, од које је добио живот, то шта може очекивати од њега његов ближњи? Каквих тек увреда и притешњења неће се решити да ванесе том ближњем, нарочито, ако је тај ближњи човек слаб и малодушан?... На ово питање одговара нам збиља и јава, која нас окружава. Шта ми видимо сад? Туче, отимања, крађе, преваре, насиља и све могуће неправде, — ето од чега нарочито треба да се чувамо! Видећи примере безбројне и најразличније пороке и преступе, ми смо се без воље привикли к њима, сродисмо се с њима тако, да примери милосрђа и саучешћа изгледају за нас некако необичним, неправичним, и за то не изазивају у нама подражавања к њима.

Тако је неутешан и мрачан наш живот!

Сад пресудите сами: у многом ли смо ми бољи од јудејаца, које је св. Јован Крститељ позивао ка покајању? Као јудејци, ми сву своју срећу полагамо у земном животу, — у његовим

приликама и уживањима. Ми као да заборављамо да је садањи земни живот само припрема за живот вечни, а по том ни блага убеђења, наших свештеника — отаца духовних, ни строги прекори и обличења њихова не помажу нам. Као јудејци, ми смо заборавили, да је спасење наше у опроштењу грехова, а за тим, слично њима, ни мало не мислимо о покајању.

Но „*ко вам каза да бежише од гњева, који иде*“! (Лук. 3, 7).

Као јудејци, који се надаху добити спасење само за своје происхођење од Аврама, не употребљавајући за то никаквих старања, и ми често тешимо себе мишљу, да ће име хришћанина, које нам је дато и које на себи носимо, спасти нас. Не, царство Божије забадава се не даје никоме, оно се по речи Спаситеља *нуди*, т. ј. — добива се трудом и радом, усиљавањем; ти трудови и усиљавања морају се показивати, особито у борби са саблазнима света овога, с његовим искушењима, и у испуњавању заповести Божијих, — једном речи, да добијемо царство Божије, ми смо дужни „*родити род достојан покајања*“.

По шта ћемо чинити, да принесемо род достојан покајања?

Верујте крпко у Бога, на Њега једнога положите све своје наде и у Њега једнога тражите милости; не узносит се, не гордите се, но по речи св. апостола Павла, *чинише један другог а већег од себе* (Филиб. 2, 3), не пријанјате богатству века овога; по могућности уздржавајте се да ма зашто призивате име Божије — напрасне божбе и кетве; дане, који су посвећени Господу, проводите хришћански, — долазите у храм Божији ради заједничке молитве, а остали део дана одредите на дела милосрђа; родитеље своје поштујте, будите им потчињени и покорни, у старости чувајте их и пазите, а по њиховој смрти, молит се Богу о њиховом упокојењу; поштујућу родитеље, — бићете послушни и према свима, који су старији од вас, а тако исто — према онима, који замењују ваше родитеље — према пастирима духовним, начелницима, наставницима, а нарочито према земље Господару; речју, „*свима дадите што треба, коме урок, урок, коме дан, дан, коме част, част*“; пазите и чувајте живот и здравље свога ближњега; по могућности избегавајте најсаблажљи-

вији од грехова — блуд, а тако исто удавајте се свакако од свега онога, што вас наводи на тај грех; не само да не присвајате другоме његову сопственост, било отимањем, или преваром, него се свим силама старајте да олакшате срећу ближњега: „*који има богатство свешта овога, а види брашта свога у нужди, и зашвори ушробу своју од њега, како љубав Божја пребива у њему?*“ (Јов. 11. 9—10) рекао је апостол љубави Јован.

„*Ако је гладан пријатељ твој, нахрани га, ако је жедан, напој га*“ (Рим. 12, 20). „*Који има две хаљине, нека да једну ономе, који нема; и ко има хране, нека чини тако*“ (Лук. 3, 11) заповеда слављени од нас на данашњи дан свети пророк Јован. Чинимо тако, и у дан зли избавиће нас Господ (Псал. 40, 1). Не изнесите лажних доказа на свога пријатеља; не оговарајте га, не грдите,

не отимајте од њега част и добро име, јер *каким судом судиш, такоким ће се и вама судити, и каквом мером мериш, такоком ће вам се и одмерити* (Мат 7, 2). И не завидите ближњему, но напротив радујте се његовој срећи; шта више — не завидите и своје непријатељу, но и њега љубите и радујте се срећи његовој, јер *ако љубимо оне, који нас љубе, каква нам је корист за то?* (Мат. 5, 46).

Молим вас, браћо, *поучавајте неуредне, ушешавајте малодушне, бракиште слабе, сносиште свакога* (1. Сол. 5, 14). *Будите савршени, као што је савршен отац ваш небески*“ (Мат. 5, 48).

Ето рода, достојног покајања!

Ко има уши да чује, нека чује (Мат. 13, 9).

У Мишровици, 1894.

Григорије А. Николић,
свештеник.

ПИСМА ИЗ ТАВНИЦЕ.

Пише својему куму Д. К., богослову: **Ненад.**

Писмо прво.

Драги куме!

Вријеме пролази као на крилима. Скоро десет мјесеци раставља ме трогодишњег друговања с' тобом. Па опет свјеже су ми представе о свему што се догађало за вријеме нашега друговања. Ну, кад узмем у обзир какве све околности сретеше ме на првоме кораку јавнога живота (тобоже слободнога) и положају у коме се данас налазим, — морам се дивити, како може бити, и пошљеднијех трагова од њих у мојој души! Заиста је не мало чудо. — Докле, напротив, у извјеснијем приликама, ће ма најмање сродна дође у додир са старом представом, која је новијем неблаготворнијем утисцима потиштена у дно душе, — једна може да моторно покрене и оживи читав низ дивнијех успомена. Ово се не ријетко догађа. А знаш ли каква чувства овлађују тада са мнош? Можда ћеш приближно погодити. Репродукција у толико је обилатија и трајнија, у колико је основана на спољашнијем утисцима; докле автаномично и рећи су, и слабији, и нејаснији слични појави.

Па с тога, будући сам изолован са четири дебела тамничка зида, одозго тврдијем набојем а одоздо тврдином прне земље, чиме ми је, наравно, спријечена примање сваке нове представе, а

против црнијех слика непрестаног мрака тамнице, ће је неприступачна свака зрака сунчане свјетлости, — бојим се свом снагом, да ипак задржим у снази успомене, стечене у слободној природи тога романтично усамљенога мјеста; јер су ми миле и слатке су души мојој. А као средство за ту борбу, не имајући другачијега при руци, изабрао сам ово: да ти пишем; да, подржавајући драге успомене, и теби учиним користи, примјерима и братскијем свјетом. А ово ми је још једини начин и средство, којим ћу понављати, евентуално оживљавати скоро обамрле, под неповољнијем утисцима духа а због неуспјеха у намјери, — успомене из нашега узајамнобратекога друговања.

У то име, Боже нам помози!

Мој куме! Ти си још на путу среће или несреће, према томе каква имаш и одржиш размишљања, — због чега ћу ти у овоме писму, као у добро вријеме, говорити.

Ти се тек с нестрпљењем приближујеш к' ономе, што највише желим у својој младој души, претпостављајући, да ћеш заиста тада бити најрећнији на овоме свијету! Јест, ти данас највише желиш — што сам и ја некуд желио — ово: да се ослободиш школскијех обавеза, школскијех дужности, које ти дражиш као и твоји

другови, за нешто несносно, за нешто претешко и посве неугодно. Јер замишљаш, наравно, као сваки млад човјек у својој бујној машти, која се с' готовошћу, енергично, уплиће у неостварљиве, непостижне идеалне, — нешта чега нема и чега не бити не може, јер као сан пролази и као магла исчезава.

У томе заносу, који кипи с једне стране за то, јер си још млад, невјешт, неизвјезбан и неискусан ће те и слабији, само ако су хитри да преваре, духови могу да за собом окрену, и с друге стране, што се приближујем одавна жељеном циљу, — ће замишљаш наћи одмах сваку срећу, свака задовољства овога свијета: *гријешити много, као и остали што су као и ти!* А природне пошљедице, које су, евентуално већ на површини, или које ће тек доћи к овим или на друге стране и на ново, не видиш а и не предвиђаш ни појимаш, И као што су разноврсни начини људског гријешења, тако су различите односне пошљедице. Један гријех, наиме, учињен на један или на више начина, може бити узрок једне или више пошљедица и обратно. Кад човјек почне да гријешити, гријех му је слadak, али му се осећаји постепено загуљују, чим више стане гријешити. По томе нема никаква укуса у гријешењу; докле чини гријех непрестано по навизи и извјезбаној склоности к томе. Не ријетко пута, човјек ступи у борбу с навиком, имајући присуност одважне воље за поправку, да надвлада гријешење по навизи, ну страна навике и извјезбанијех средстава за гријех готово свагда побјеђује, не рачунајући незнатне успјехе. А тада већ не осјећа сласти у грешнијем насладама нити грчине у природнијем пошљедицама гријешења. Њему све пролази као сан, као вријеме сужњима у тамницама, идући даље у гријех, као у дубину морску.

Ти нијеси безуман али јеси млад. А младост и лудост — кажу — могу се између себе успоредити. За то се чувај да се не поводиш по жељама младости. Надвлађуј, наиме увијек такве жеље паметнијем и озбиљнијем разматрањем у будућност. Знади добро, да шта год млад човјек учини у младости својој, још не зна шта је учинио. Он је подобан човјеку рибару, који баца своју мрежу у дубину морску да рибу лови. Тек кад мрежу извуче на крај, зна да ли је уловио. Онда, према успјеху, осуђује или не

осуђује своју вјештину. Ако је успјех повољан, мирно и хладнокрвно пребира мрежу своју, пун радости и весеља, величине и поноса храбрости и смјелости. Докле други пут, кад није бацив мрежу по савјету нечијему оаће, ће није мјесто рибе, ништа уловио, — бива љутит и огорчен, нерасположена духа, разјарен и дрзак; осуђује сам себе због неумјетности код својих очију и способности. А ово бива у већој мјери ако је пристао за свјетом безумног. Први случај природно снажи му и умножава знање и вјештину, чини га смјелим и одважним у даљим подухвима. Довле други, неуспјешни, чини му да заборавља и оно што је знао; чини га већом незналицом и сметењаком.

Твој пут на коме си још као ученик, а на коме се спремаш за велико претешко дјело, јесте што и мрежа, а ти што и рибар. Кад га довршиш и кад на крај изиђеш, знаћеш шта ти је донио, као и рибар пошто је мрежу извукао, зна колико је риба заграбио. И као што су различите рибе по величини и роду — врети, које су у мрежу заграбљене, тако су и користи стечене на томе путу не једнаке. Ђе који пут догоди се, те се на мјесто риба у мрежи захвати по која жаба или змија под површином воде. Тако се деси да и човјек у мјесто корисног знања научи нешто што је горе и од жабе и од змије, а то је безумље, које бива кад шљедује безумнијема, прецијењујући своје способности, и замишљајући себе за много научена и важна.

Зато ти братски свјетујем, да пазиш на своје кораке при крају дуга пута, пред прагом врата јавнога живота; јер баш ту има много што шта, одашто се лако можеш спотаћи, а да се не дигнеш за дуго или за навјек. јер као што је тијесан пут што води у вјечни живот, мало их је који га полазе, тако је први корак јавног живота и тежак и не сигуран; али ако то већ и има па наједном изгуби због непромишлена пријеступка. Безброј препона стаће предањ. Хиљадама замки плешће му се на путу. Спотаће се сваки који се не буде достојно спремио за чување, јер ће га замке заплести у своја чврста ужа, који су крајеви сведени у дубину морску, ће се сваљују несрећне жртве.

Као што си до сада био кротак и смирен и пажљив за науку, буди тако до краја а и још више. Понови све што си учио и утврди се у

WWW.UNILIB.RS

томе, да разумијеш и пошље да знадеш тумачити ријечи које си слушао. Не слушај оне, који не знају шта ће затећи ноћ и донијети јутро. Свјета од њих не слушај, ма и озбиљан и како свјет био. „Јер шта ће једна сламка међу вихорове?“ А кад се свалиш у дубину мора зала, каштига за грехове, не мисли да ћеш море заситити и собом зачепити његове простране чељусти. Бићеш као да се ни рађао нијеси. Помен твојега имена отишао је с тијелом на дно мора. А заслуге су ти остале као један трунак пшеничне пљеве или као мјехур воде у потоку. Немој понесавши се с безумнијем, бити смјео на ријечи и слободан дјелу, да не дође вријеме када ћеш мучати као они који одлазе у гроб¹⁾ и дрктати као прут на води. Не буди као птица која лети у пругло или као риба која хита у мрежу, — не знајући ће је погибао. Безумни је мрежа праведника, и ко пође за њим, у њој ће се наћи. Не ће те питати ко си и одакле си; судиће те по твојим дјелима; са безумником који те је преварио једнак си пред судом; и то је зло за праведника. А пошље тога свако кајање доцкан је; извина данашњег времена не прима се. Не слушају гласа ријечи твојих, јер им је глас као глас лавова; запискују уши своје разлосима, да их не чују. Као безазлена овца у пустињи међу вуковица, изгубљена из стада немарношћу пастира, тако си спућен и беснажан пред њима; а погледују на тебе као на разбојника. Глас им је као глас грома у планини од кога ти се срце по средини пара; осјећају спроводе га да се у њему гаси, као гвоздена жица стријелу грома у дубину земље. Светиње су твоје у устима њиховијем као птићи голубова у трбуху змајину, а ти уста не отвараш; глас грла твојега не чује се као онијех што падају у бездану јаму, а осуду чекаш као они, који се за дјела смрћу казне. Пред „вјернијем“ слугама, превијена врата, погнуте главе, погурена тијела, убијена духа, — улазиш у путра беагласно као јагње на заклање²⁾ као разбојника тискају те; као грјешника на смрт осуђенога не жале те.

Као грјешник цркве пред вратима црквенијем, при прозору уском, кроз који не допире свјетлост слободнога сунца, клечиш на кољенима;

сузе су твоје као капље љетне кише помијешане с градом. Зовеш к себи пријатеље у помоћ: дођите пријатељи, ради пријатељства, ради браства, ради знанства, ради крви, ради имена, ради Бога, ради вјере! — Дођите, спасите ме; глас је твој као глас змијин у дупљи запаљена у огњу дуба. Они мимопролазе, гласови су њихови весели; смију се и цјевају. Ти их дозиваш и они тебе чују, али се чине „да не виде очима својим и ушима својим да не чују и срцем својим да не разумију³⁾“. Срца су њихова као станац камен; љубави немају, а Бога се не боје, јер не мисле на смрт; тијела су њихова обузета страстима у пожудама овога свијета, а мрзошћу, која силно хучи у душама њиховијем, заглушен им разум.

Ако те испусте неколика минута, тобоже, ради здравља, или просто да се врши ред по закону, ако те тада који од њих (ма био и надзиратељ Пер!) и виде, окрећу од тебе главе своје, и бјеже ти с очи. Боје се и сјени своје кад помену име твоје ма и као грјешника с презирањем и изрицањем своје осуде (Бајаги да покажу вјерност и своју кукавичку дошљедност за интерес „попица колача“). А кад вријеме отплате дуга прође, кад се одужиш? — међу браћом си као овца у стаду туђијех оваца; гањају те и руже, јер си осиромашно. На будућност, којој су ти многи (па чак и твој велики пријатељ? иг. Ј. Г.!) по својој лађици, отпојали оно тужно: „калтый Боже, калтый крѣпкн, калтый кез-смртный“, — не полагају више, а знаће ти ништа не цијене (зна само овај, који умије натрпати у бисаге а друго старјешина и не тражи од њега!) „Бољему се од њега нијесмо ни надали... проrekli смо у почетку...“ говоре ти многи.

Него, ако си рад, да не дођеш на мјесто мученија⁴⁾, да ти труд не буде узалуд и знаће на поругу, реци безумноме: нећу те слушати — безуман си, не примам ријечи твојих. „Одговори безумнику према безумљу његову, да не мисли да је мудар“⁵⁾. Немој се уздати у дјела безумнога нити се уздати у његове ријечи. Безумник је глуп као риба, он је слаб као паучина; и ко га послуша и чини шта и он, није бољи од њега. Његова дјела мрека су Богу, а пошљедице њихове виновнику грке као чемерика; и ко се с

¹⁾ Псл. 38. 1.

²⁾ Исаија 53. 7. Дј. ап. VIII. 32.

³⁾ Ис. гл. 6. ст. 11.; Мат. XIII, 14.; Јер V. 51.

⁴⁾ Лука XVI, 28.

⁵⁾ Прич. XXVI, 5.

њим заједно у коло хвата, биће кажњен на судовима земаљскијем.

За то дјела твоја нека не буду пошљедица воље безумнога. Мудроме опрати ноге боље ти је, но с безумнијем подијелити оку злата.

У овоме писму желим да ти речем коју ријеч и о науци твојој, којој се још упражњаваш, јер нијеси стигао циљу, којему идеш. Истина, не дуго одстајање од њега раставља те, али тијем прије користи ће ти моје писање; докле још доцније без успјеха остале би ријечи моје, јер се ради за ту циљ само „дондеже крџа или“.

У винограду божјему, за који си одабран да га обрађујеш, између осталог, што се безусловно захтијева од радника, на првом мјесту тражи се *знање*, којим морају бити непријекорно сви наоружани. Ово је потребно за њих, да га употребљују за вријеме своје службе не само на корист и срећу и овога и другога свијета онијех, што су им повјерени на управљање, већ да могу тијем користити и онијем, који нијесу од овога дома¹⁾, да се, чујући њихов глас, окупе сви уједно; да се саберу, који нијесу сабрани²⁾. Али је знање онијем, који бивају изабрани да га и другијем предају, још потребније с тога, што их оно учи, да познају Онога, у чије име врше службу³⁾, јер без њега не могу ништа радити⁴⁾ и да сазнају своју власт, коју им је предао Господар винограда⁵⁾.

И за то св. црква односно њени представници, „назидани на темељу апостола и пророка“, ће је камен од угла сам Исус Христос⁶⁾, кроз сва времена, претходно тражили су сву духовну спрему од онијех, који су примани у број слуга винограда, т. ј. свештеника — пастира — учитеља.

Библијска повијест старог завјета на много мјеста говори, и јасно нас увјерава, да је старозавјетно свештенство морало бити свестрано спремно с науком, каква му је нужна онда била. Тако сам Господ говори Арону и његовијем синовима, заповиједајући им, да се не опијају с вином, које помрачава дух — памет и убија тијело, — да уче синове Израилеве свијем уредбама, које им је казао преко Мојсија⁷⁾. По себи

се разумије, да су ови морали бити прије тога научени у свему, што се тицало закона и наредаба божјих; јер иначе Он им не би оваке заповијести давао. А Јездра, који бијаше, књижевник и вјешт Мојсеовом закону⁸⁾, није жалио полагати труда око изучавања Господњег закона и, сам извршујући га, да учи њему народ Израилеки⁹⁾. А преко пророка говори Бог о томе, да су они, који су одређени да служе у олтару Господњем и да уче народ законима и наредбама божјим, дужни имати знања и спреме за тај посао.

„Јер усне свештеникове — вели Господ устима пророка — треба да чувају знање¹⁰⁾. „Упитај свештенике за закон“¹¹⁾. А позивајући „синове одметнике“, да се, покајавши се за своја зла дјела, врате у Сион, т. ј. Господу, говори Бог: „И даћу вам пастире по срцу својему, који ће вас пасти *знањем и разумом*“¹²⁾. У књизи Мојсија¹³⁾ читамо, ће се они, што су згријешили, клањају се идолима, упућују к свештеницима, да их они (свештеници), наравно, на основу свога знања, као људи, који су одабрани и знањем оспособљени, — упутите на оно, шта ће према томе радити).

Сходно наређењима старог завјета, у погледу свештеничког знања на пољу рада свога т. ј. у божјој цркви, св. Писмо новог завјета као и саборска наређења, изложена у одређењем правилима, безусловно захтијевају од свештеникијех кандидата односно свештеника, да имају *готовости духа*, на име нужну спрему за вршење црквене службе. Потребне у људском животу, које се јављају према приликама у породичном, у друштвеном, у државном животу, изискују знање од људи свију звања, да би се помоћу њега могли лакше борити за опстанак који се жели. — Ну, према томе, у коликој ли мјери има се то захтијевати од онијех, што се примају да врше службу, коју није *установио човек, ни анђео, ни арханђео, ниши ма која створена сила, већ сами Господ*¹⁴⁾ А у тој служби разноврсне су дужности, које се врше само непрекидном борбом, која се опет не свршује јед-

¹⁾ Јован X, 16.

²⁾ Исаија 56, 8.

³⁾ Јов. X, 15.

⁴⁾ Тамо XV, 5.

⁵⁾ Мат. XXVIII, 16.

⁶⁾ Ефесц. II, 20.

⁷⁾ 3. књ. Мојсијева, X, 9, 11.

⁸⁾ Књ. Јездр. VII, 6.

⁹⁾ Тамо VII, 10.

¹⁰⁾ Малах. II, 7.

¹¹⁾ Аг. II, 11.

¹²⁾ Јерем. III, 15.

¹³⁾ 5. књ. Мојс. XVII, 9.

¹⁴⁾ Јован Златоусти о свештенству. Књ. III, гл. 4.

накијем оружјем. По томе, као што говори св. Јован Златоуст, *свештеник мора бити и стрелач и праћкар, и чешник и водник, и војник и војвода, и пјешак и коњаник, вјешти борби на мору и на беделима*¹⁾.

(Свештеник дакле мора пазити и бринути се не само за себе но и за све стадо²⁾, за људе, који су му на управу и чување предани; да их *шешки вуци*, упанувши у њих, због његове слабости, т. ј. *незнања*, не расчупају и не рашћерају, не штедећи стада³⁾).

Свети Павао, савјетујући Титу с каквоом способности људе смије примати у круг црквене службе, вели: „да бира оне, који се придржавају вјерне ријечи по науци, да буду кадри свјетовати са *здравом науком*, и покарати оне, који се успротиве⁴⁾“. А њему самоме каже, да даје себе „за углед“ у *науци* . . . , да се по сраму онај, који се противи, не имајући ништа зло говорити⁵⁾. А, пишући посланицу к Тимотеју, блажени Павао, говори му, да буде „тријезан, паметан . . . , вриједан да друге учи“⁶⁾; да мора бити „поучљив“⁷⁾, и с кротошћу поучавати оне, који се противе: еда би им како Бог дао покајање⁸⁾. А да се не би усудио кога поставити на „брзу руку“, т. ј. докле се претходно не освједочи о ваљаности дотичног, по чему може бити рукоположен, св. Павао, заповиједа Тимотеју овако: „Руку одмах не мећи ни на кога“⁹⁾.

По овоме види се, да су св. апостоли много полагали на научну спрему онијех, који су по лагањем својих руку уводили у црквену службу. Ко вије најприје познао науку Исуса Христа и у њој се добро утврдио, да може засвједочити пред онима, који имају власти да га приме, не треба да се прими у свештенички чин — каже св. Јован богослов¹⁰⁾. Јер такав не би могао извршивати посланство Исуса Христа¹¹⁾ по Његовијем ријечима: „Идите и научите све народе“¹²⁾. Из ријечи апостола Павла, види се, да свеште-

ник мора бити научен, јер иначе не би био кадер учити „свакој премудрости, да покаже свакога човјека савршена у Исусу Христу“¹³⁾. За то, дакле, оне, који нијесу научени да могу и друге учити, *не треба ни примати онђе, ње су то дужни чинити*¹⁴⁾. А нико не треба да се прима да учи кога знању, непознавши га најприје сам — вели Григорије Дијалог.

Они, који се примају да друге уче, не имајући за то знања и спреме колико су је дужни имати, они су исто што и човјек луд, који отпочне зидати кулу, не прорачунивши најприје своје имање и не видјевши може ли је довршити: на му се пошље сав свијет руга *незнању* као и ономе, који нема средстава да доврши кулу¹⁵⁾.

И сам Исус Христос рекао је својим ученицима, којима је дао власт и право да уче све „народе“, да се труде да стеку знања, рекавши им: „Имајте се у себи“¹⁶⁾. знајући, да без њега неће моћи вршити своје мисије у свијету. А блажени Павао у својој посланици Колошанима, дајући важност божјој благодати, без које узалудна и немогућна је свака наука, — вели: „Ријеч ваша да бива свагда у благодати, *солу* (знањем) зачињена, да знате како вам свакоме треба одговорити“¹⁷⁾. Будите свагда готови на одговор свакоме који вас запита, (А шта ће одговорити онај, који се нашао у незнању?! — савјетовао је апостол Петар¹⁸⁾ онијема, које је учио у својој посланици.

Само онда кад је свештеник научен, не страши се ни од кога. Он је слободан у науци, те се не боји нити стиди кад говори о божјим откривењима ни пред царевима¹⁹⁾. Него је он, имајући довољно знања и способности за рад а утврђен у вјери својој и побожности, слободан у вршењу својих дужности, у проповиједању Христовога јеванђеља²⁰⁾.

¹³⁾ Колош. I, 28.

¹⁴⁾ На жалост, у добу новог периода, ње смо, благодарећи промислу Највишега, на основу слободе и правде, помагани очинском благонаклоношћу Преузв. Г. Министра В. Калаја односно високе земаљске владе, у оквиру Аустро-Угарске просвјетне државе, пошли корацима свакога напретка: — по који „оригиналан“ духовник постављен је да учи друге — нечему, о чему он ни појма нема, јер није учио, а и који јест, не ишло у главу, — докле је *одличан* у „трпању у бисаге“ и на мученици!! —

¹⁵⁾ Лука XIV, 28, 29.

¹⁶⁾ Марко IX, 50.

¹⁷⁾ Кол. IV, 6.

¹⁸⁾ I. Петр. III, 15.

¹⁹⁾ Псал. 119., 45.

²⁰⁾ Римљ. I, 16.; Псал. 40., 9. и 10.; II. Тим. I, 8.

¹⁾ Тамо књ. IV, гл. 4.

²⁾ Дј. ап. XX, 28.

³⁾ Тамо 29.

⁴⁾ Тит. I, 9.

⁵⁾ Тамо II, 7., 8.

⁶⁾ I. Тим. III, 2.

⁷⁾ II. Тим. II, 24.

⁸⁾ Тамо 25.

⁹⁾ Тамо 22.

¹⁰⁾ Јован II, 10.

¹¹⁾ Јован XX, 23.

¹²⁾ Матеј XXVIII, 19.

Не само ради тога, да говори оно, што је добро за напредовање вјере, да даде благодат онима који слушају¹⁾, него и да се зна уздржавати од ружнијех ријечи и дјела, која му не пристаје, евестеник је дужан, и неопходно дужан најприје научити сам сво оно, што му је потребно.

Из горенаведенијех мјеста св. Писма јасно се види, да се од свештеничкијех кандидата има безусловно захтијевати преходна потпуна научна спрема, исто толико, колико и морално савршенство. Кад ово знаш, потруди се докле си још на вријеме: да што више прибереш знања, не одступајући уз то никад од заповијести божијега закона, побожности ради, и ради бољега напредовања у сили божије благодати, која је у примању божијих ријечи. Обуци на себе одјећу знања, и бићеш примљен на свадбу; јер сви који је не буду имали, биће изгнани „на поље“²⁾.

Владати се примјерно, чувајући добру своју будућност, непопустљивошћу захтјевима безумнога, одбијањем од своје скромности болестнијех идеја, — и приљежно спремати се с науком за раденика божијега винограда, за пастира словес-

¹⁾ Ефес. IV, 29.

²⁾ Мат. XXII, 11., 12. и 13.

нога стада и служиоца божије цркве: теби је да сада најглавнија ствар! За то ти и препоручујем у овоме писму само *што двоје*, имајући још мјеста о томе говорити, јер ништа није неумјесније, но ријечи троштити онђе, ће се већ ни појма нема о ономе, што се њима жели и тражи; јер то би било, што и сијати сјеме, кад је вријеме жетве, или жети, кад је вријеме сијања.

У наредном писму говорићу ти о првијем корацама јавнога живота, односно о слободи и срећи, које једнако замишљаш, у заносу младости и неискуства.

Још ти једном препоручујем, да се мудро храбро оградит против безумља онијех, који као птице у пругло или рибе у мрежу, иду на своју погибао, мислећи да су паметни и вриједни за безумне и неостварљиве у данашњем времену идеале; јер су за њих батине на леђа, као што је бич за коња и узда за магарца, а за тебе. — да постанеш добар чувар винограда. Заклињем те Богом живијем и љубављу својом, чувај се од такијех, да не дођеш, као ја, због њих међу четири тамничка зида! — јер ти тада неће нико помоћи.

Прими братско поздравље са друговима!

БЕСЈЕДА ПРВОГ ДАНА ДУХОВА.

Говорио приликом пољске молитве 1894. год. **Јован О. Митровић** свештеник.

„Испунише се сви духа светог“.
(Дела ап. 2, 4).

Благословени Хришћани!

Како сваке, тако и ове године, у данашњи дан, све православне цркве прослављају значајан догађај: Силазак Духа светог на Спаситељеве апостоле. — Па ево, и ми смо се скупили на ово место, по нашем старом установљеном обичају, да прославимо тај свети значајни догађај — празник,

Наш Спаситељ Исус Христос, изабрао је дванаест људи, који су били чиста срца, праведни и побожни, и назвао их је својим апостолима или ученицима; како би му могли послужити као помагачи, у делу проповиједања и разпростирања Његове свете науке, по цијелом свијету. Спаситељ је њима, као својим ученицима, проповиједао своју Божанску науку и учио их

у свему, како би они напојени његовом науком, лакше могли осталом свијету проповиједати и разпростирати свету науку Његову. —

Господ наш Исус Христос, да би што боље утврдио своје апостоле, у делу проповиједања свете науке његове, — Он, — Исус Христос, по Вознесењу свом На небо, а у педесети дан по Ускресу, пошље на своје апостоле по обећању Духа светог, у облику огњени језика, како би им моћ и сила Духа Божанственог вазда помагала при вршењу њихове свете апостолске дужности. — Велим вам, да је Дух свети, сишао на Христове апостоле у облику огњени језика; Па шта то значи? — То је пуно свога значаја, то значи: као што ватра разбија свијетом таму, износи се и уздиже се зраком небу; тако

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

и Христова наука, коју су апостоли проповиједали помоћу Духа светог, узноси се и уздиже се изнад свих других наука. — Она просвјетљује ум човечји, који је постао тамним и мрачним услед учињеног греха у рају, од стране наши прородитеља: Адама и Еве; због кога је греха и принесена тако велика жртва на брду Голготи: те да би се тиме нарушена Божија правда задовољила.

Тај исти грех прелази с кољена на кољено, но, ми га се данас ослобођавамо, Богом установљеном тајном светог крштења.

Па шта видимо, после тога пуноважнога и пунознатнога догађаја — чина, после силаска Духа светог на апостоле? — Видимо, да апостоли са највећим успјехом, почињу да проповиједају свету науку Христову свима народима и то сваком на његовом језику, чему се многи од народа чуде и диве.

Па зар није то велико чудо и успјех, у једном послу и раду, кад они, -- (апостоли), својим говором једнога дана, по толико хиљада душа придобију и приобрате науци Христа Спаситеља; јер и ако је Она истинита, и ако је она једна једина спасавајућа; ипак је онога временом било у највећем броју противника науке Христа Спаситеља.

Осим тога, апостоли су чинили још и многа друга чуда, као н. пр. мртве оживљавали, немоћне подизали; што је чинила све неограничена моћ и сила Духа Божанственог, која је у њима обитавала. О, колико је безкрајно свемоћна та сила Духа Светог!!

Побожни Хришћани!

По учењу свети апостола, свако је хришћанско тело дом, у коме обитава Дух свети; — Па с тога драга браћо, кад је наше тело дом или обиталиште Духа светог, дужни смо да се старамо и бринемо, те да очувамо наше тело и душу од грехова, од сваке нечистоће и покварености људске.

За свакога човека хришћанина, који се жели спасти у Господу Исусу Христу; најбољи је и најљепши је украс то: кад му је тело чисто од порока и други прљавштина; а душа му је смерна, спокојна и не злобива.

Но, да се сад запитамо, како је код нас? чувамо ли ми наше тело и душу, од грехова, порока и других прљавштина? —

Са тешким болом у души, да се не гријешим о истину, могу рећи: не!! код нас је уро-

дила мржња, пакост, псовка, освета, завидљивост, клеветање, и опадање; све оно, што нас води у понор вјечне пропасти. — Једном ријеч склизнули смо се са праве стазе, па се упутили за страстима људским, упутили смо се само за оним, што нас удаљава од нашег спасења. — Страсти људске, жудња и тежња за земним благом, све нас је то повукло за собом, то све смета нашем вјечном спасењу.

За то благочестиви Хришћани, тргнуто се са погрешне стазе, оставимо се наши досадањи порока, мана а рђави навика, из који проистичу велики гријеси, који нам сметају наследити царство небеско. — Особито клоните се гатара и врачара, код који многи иду и лијека траже. Кад вам је ко у вашем дому болестан, не идите код којекакви варалица и бајалица и не тражите лијека код њих; него позовите свештеника, нек се над болесником помоли Богу, и нек болесника исповеди и причести; а и искуени лекари, могу вам много помоћи.

Имајмо вјере у Бога, у Духа светог; вјера је најјача веза између душе наше и Бога. Свако дело, које је противно закону Божијем, јест грех, грех сваки нарушава ту најјачу везу између душе наше и Бога.

Не тежимо и не мислимо сувише за земаљским богатством, будимо задовољни с оним, што имамо. Знајте, да и наш живот није ништа, него само једно путовање, кроз овај свијет у онај вијек. Знајте да смо данас сутра земља; па за то имајте на уму, да има правде, да има праведног небеског судије, пред кога ћемо сви изаћи и своја дела собом понијети; који не ће по хатору, који се не може и не да подмитити, од кога се не може ништа сакрити. Он је свезнајући; њему су позната сва наша дела и недеља, која све, на земљи чинимо. — Он ће сваком судити по његовој заслуги.

Имајмо вјере и наде у Духа светог, да нас Он, — Дух свети, укрепи, оснажи, и утврди у добром владању, и у правом хришћанском животу, као што је у данашњи дан, својом светом Божанственом моћи, укрепио и утврдио свете апостоле у делу проповедања свете науке Христове.

Обратимо се истински и усрдно, са топлом молитвом, пресветој Троици: Оцу, Сину и Духу светом, нек нас — свију, цијели српски народ, благослови својим пресветим благословом. Амин.

БЕСЈЕДА НА ПЕТРОВ ДАН.

Благочестиви Христијани!

Данашње св. Евангелије говори: Јеже ашче свјажеш на земљи, будет свјазано на небесјех; јеже ашче разрјешиси на земљи, будет разрјешено на небесјех.

Црква света празнује данас успомену великих основатеља, својих прво-врховних апостола Петра и Павла, и гласовито све своје синове на ово торжество сазива. Овде нам она представља заслугу и добродјетељ светих ових мужава, које ће сва племена и народи земни, док је сунца и мјесеца, спомињати и славити.

Ту видимо божественог Петра, камена вјере, ће држи у рукама кључеве, као знак повјерења у дјелима његовима и прослављеног духовном мудрошћу — Павла, ће се подбочио мачем трудова својих знаменијем. „О дане радости! Дане свети и блажени!

Св. писмо вели: „Сви јазници воспleshчите рукама, воскликните Богу гласом радованија.

Испуњен радошћу духовне, отварам уста моја и намјеравам Вам изјаснити Еванђелске ријечи о везању и дријешењу.

Возљубљени слушатељи! Будући да свака радост из слободне душе преистиче, за то мислимо пристојно је, да ми бесједу нашу о слободности предузмемо. Јеже ашче свјажеш на земљи, будет свјазано на небесјех; јеже ашче разрјешиси на земљи, будет разрјешено на небесјех.

Ове ријечи спаситељеве ако и означавају везање и дријешење, које ћемо ће буде мјеста изјаснити тако, да можемо у расуђење узети. Јер у општем поњатију, везан значи роба или невољника, а раздријешен слободна. Као што су различни начини везања и дријешења, тако су исто различити родови слободе и робства.

Из овога дакле, ко не види да је правителство најбољи начин на хранењу слободе јестествене. Који је дакле управи овој подчињен, раздријешен је на земљи, јер сила закона њега чува, раздријешен је на небу, јер постојеће власти од Бога постављене су. Но који се овој управи не покорава, везан је на земљи, јер тим подвргава себе робству јестественом, везан је и на небу, јер противљајеја власти, Божију повељенију противљајетсја.

При закључењу данашњег преславног торжества, посвећеног послављању Бога и спомену божествених проповједника Евангелија первоверних апостола Петра и Павла, окрећем моју ријеч Вама возљубљена паство моја.

Ви јесте мње упованије и радост и вјенец похваленија пред Господем нашим Исусом Христом, и во пришестви јего, слава моја.

Испуњен сам данас духовне утјехе, сподобивши се у соборном храму овом, не само као служитељ олтара, него као и ваш пастир, спасителну жртву Богу принијети о вама избрана паство Христова. Сауслађујем се срцем и радујем се дујом, што овце моје глас мој слушају и аз знају их и по мње грјадут.

Благословени слушатељи!

Насадите у срца ваша: Вјеру, Благочестије Вјерност и повинованије, к' престојећој власти, братољубије и слогу, одгонећи сваке раздоре, смутње и нестројенија.

Св. Апостоли проповједали су Евангелије ученијем примјером својим. Сви добри и чесни људи препоручивали су свагда својим ближњима вјеру, страх Божији и добродјетељ. Они су добро примјетили, да без вјере и почитанија оца небесног безчесности и добродјетељи, да не можемо подпуно срећни и благословени бити. Они су се трудили и учили говорећи: Бојте се Бога, чините право, и у том срећу вашу тражите. Возвеселитеја праведник о Господје, и уповајет на него. Праведници во вјекни живут. Овако треба да ми данас пјевамо са пророком Давидом, односећи ум наш на свете апостоле Петра и Павла, које данас славимо. Они су као праведници највећу радост уживали, служећи Богу и радећи све у славу његову, имајући тврду надежду у помоћ и милост Божију, која им је заиста и помогла. А нама у храму стојећима овога Божијег милосердија, невидљива рука подаје кључеве, којима би ми могли отворити врата рајека и отићи у храм вјечитог блаженства, као што и данашње св. Евангелије свакоме од нас јасно казује. Онако као што је Господ св. апостолу Петру говорио: И дам ти кључи царствија небеснаго“.

Знамо да је ове ријечи твојему лицу рекао божествени Петре, но знамо и то, да си ти

примио кључеве ове, да их нама предаш т. ј. цркви, која вјерује у Исуса Христа сина Божијег. Знамо, да кључева ових има толико, колико је то самом Богу познато.

Овај драгоцени дар, који смо примили, колико да се радујемо, толико и да се чувамо да не останемо ван царства Божијег, да не речемо онда „Господи, Господи, отвори нам.

Дакле бл. Хр. добивши од Бога кључеве, као тврди аманет Божији из руку његових, за наше спасеније, молимо му се да нас научи, како бисе сподобили отворити себи врата радости у вјечноме царству славе његове. Амин.

У *Фоци*, говорио Тодор Кандић свешт. на Петров-дан 29. Јуна 1890. год.

БЕСЕДА НА БОГОРОДИЧНЕ ПРАЗНИКЕ.

Сѣткѣцакъ же Исѣсъ рече ей: Марто, Марто пѣвшисѣ и мольбисѣ ш мнозѣ: Ёдино же етъ на потребѣ. Марѣ же благодѣ чаетѣ изкри, аже не ѿтилетѣ ѿ нея. (Лук. 1. 41 42).

Као Хришћани знамо, како благословен беше рад Христов на земљи. Поучити и уверити људе, да је свет дело руку Божјих и Бог да је Отац свију створења а нарочито рода човечанског; да га упозоримо на љубав и провиђење своје; да му уједно улије љубави према Богу и његовом превеликом провиђењу; да увери људе, да се сматрају као деца једног оца, па као таки, да се поштују међусобно и живе једно за друго, да им најпосле укаже на смисао живота човјечјег, да је ово само спремање за виши, вечни живот, да доброг човека чека заслужено блаженство. О том поучити људе, тиме их упознати и тако их овде ваљаним и задовољним а тамо блаженим учинити, то бијаше Његов задатак на земљи, дело, коме је цео живот свој посветио и на којем је радио све до последњег издисаја на крсту, на ком издану на крсту, на ком издану за потврду проповедане истине и спасења рода човечанског.

Али као хришћани знамо и то, да Исус не извађаше своје благословено дело на једном и истом месту, да у земљи Израилској свуда проповедаше сад овде, сад онде, сад у Зборници, сад под ведрим небом, час у кући, час у храму Јерусалимском своју дивну и спасоносну науку, да је свуда људе тражио и где год их је налазио, објављиваше им реч спасења, велику и значајну реч: Бог је ваш Отац, и кад сте ви Његова деца, то ће вас примити у своје небо пуно блаженства.

Па у Његовом путу, проповедајући своју ушувзиену науку, прими га једна жена по имен

Марта у дом свој. Она имађаше још једну сестру по имену Марију. Шта су обе сестре радиле, како је Исус једну благо опоменуо, а владаше друге нарочито одобрио, то смо чули из прочитаног св. јеванђеља, чули смо дакле, шта да као Марта не чинимо и у чему да се на Марију угледамо, па да постигнемо признање Спаситељево, да боље изаберемо и небеско блаженство не изгубимо.

Задржи мо се на данашњем св. Јеванђељу и добро размислимо:

1.) Шта не треба да чинимо као Марта и
2.) У чему да се угледамо на њезину сестру Марију, да се за небо спремимо и једном га постигнемо.

Да небеско царство једном постигнемо, не смемо као Марта поклањати и сувише бриге земаљскоме и привезати се за земаљске ствари. Истина са свим отрести бриге око земнога и временитих ствари, то никако не можемо. Докле год живимо на земљи, докле год смо становници овога света, то ћемо имати својих потреба, које ћемо дужни бити подмиривати. Нама треба хране одела и крова, ово нам је неопходно нужно сваки дан а без бриге, муке и труде не можемо ништа постићи. Ко скрети руке, па се не брине и не труди, тај ће трпити оскудицу и беду, па да је с почетка и имао врло много. И најлепше имање, и највеће богатство најпосле не може залећи, кад се непрестано троши, а ништа не додаје. А како ће бити тек онде, где нема великог имања, где нема богатства? Зар се неће наћи уз безбрижност и немар оскудица и сиво-

мапитво? Дакле морамо се старати, да што год стечемо трудољубивошћу и радом; да оно, што стечемо, не само сачувамо и одржимо мудрошћу, него да га још умножимо и даљим трудом. Ово Исус не замера ни Марти. Чим Он ступи у кућу, она се стараше, како да угости што боље свог племенитог госта. Она му поче спремати одмах, да се чиме опорави и од умора оснажи. Па како би јој Христос могао у том наћи замерке? Та то бејаше неопходно; то се догоди из љубави и поштовања према Њему. Никако, не замера то, не куди то човекољубиви Спаситељ.

Исус не одобрава само ону претерану чежњу и настојавање, да се што више повуде и части. Та Он бијаше и сувише умерен, скроза то и вели: Марто! Марто! бринеш се и трудиш за много, а само је једно потребно.

Дакле не смемо с Мартом много бриге земаљском поклањати и са свим се истом предавати.

Превелика и немирна брижљивост око земаљског, јест знак непоуздања у Бога. Бог се брине за све нас: он је избројао и све власи на глави нашој; он одева цвеће у пољу и храни птице небеске и неће се ништа догодити без Његова знања и воље. Прекомерна брига наша не помаже и не користи самој ствари, јер кад Господ не чува град, узалуд ће га чувар чувати. Уз сву бригу нашу, не можемо продужити коначан живот свога ни за један сахат.

Претерана брига око земаљскога, одузима нам душевну радост и покојство. Онога, ко прекомерно страхује за своју будућност, не весели красота природе, њему се не осмејкује сунце; њему не цвати цвеће; не жубори извор, њега не привлачи благи поглед пријатељев. Њему не годи ни јело нит га сан крепи. Његов живот вене а здравље му пропада.

Прекомерна брижљивост о земаљском, крајња преданост и одавање временитом и пролазном одводи многом злу. То је мати тврдичлука, извор разних неправичности, узрок великих будалаштина и разноврсних погрешака: А који хоће да се обогате, они упадају у напасти и замке и у многе људе шкодљиве жеље, које потапају човека у пропаст и погибао, вели св. апостол (Тим. I. 6. 9).

Превелика брига о светским стварима одвраћа нашу пажњу од небеског и вечног. „Нико

не може служити два господара — не можете служити Богу и мамону“ вели Спаситељ (Мат. 6. 24.) Неизмерна чежња за телесним и земним благом, убија осећај за благо душевно. Данашњи нам свет пружа о томе доста доказа. Или за што се човек тако мало брине, да очува невиност своју, да обрзује и оплемени дух и срце своје, за врлину и остала истинита блага? За што, него што се предао земаљским стварима, тражи само чулног уживања и земаљских блага, што му се у изглед стављају?

За се дакле не смемо као Марта са свим предати земаљском и пролазном, па томе поклањати и сувише бриге.

Дакле клонимо се, љубезни моји, претеране бриге о потребама свога тела. Поверимо се и предајмо божанском провиђењу. Не изискујмо што је излишно; будимо умерени и скромни, та природа је с малим задовољна. Умеримо своје жеље за земаљским благом, оне расту, и јачају чим им више угађамо; јер се око не задовољава гледањем и ухо слушањем! умеримо их за времена, јер ће нас иначе мучити и одводити разноврсној немилосрђу и неправди. Не почињимо много, не мешајмо се у многе ствари, чекајмо мирно и савесно свој позив, да нам преостане времена, да се с Маријом бринемо за своје спасење и да бољи дио изберемо. О томе ћу вам још говорити у другом делу.

II.

Да једном постигнемо небеско царство, морамо с Маријом бољи део изабрати. А које је бољи део, који треба да изберемо и за чим да тежимо, то нам казује владање Маријино у данашњем св. јеванђељу, о чему се Исус изражава. Она седе код ногу Исусових, слуша његову науку и учи како треба веровати. шта чинити и чега се клонити, па да се угоди Богу и насљеди живот вечни. Ову готовост и вољу — слушати реч божју — ову чежњу да се дозна човеје определење, његов одношај према Богу, ову чежњу за Спаситељевом науком и душевним спасењем, назвао је Христос бољим или најбољим делом, јер ово растерује бригу за земаљским и пролазним.

Бољи део, коме човек треба да посвети сву своју пажњу, јест сазнавање истине о спасењу и озбиљно настојавање, у том правцу срце своје образовати и свој живот удесити.

То је бољи део, јер се не тиче само тела, што умире за краће или дуже време, па се распада у прах и пепео, то се тиче душе бесмртне, што прелази у вечност.

То је бољи део, јер без тога, без познања истине, без бриге о својој души, без побожности и врлине, не може бити добро ни телу. Без познања истине путује човек по мраку, покрне и спотакне се сваки час, без врлине и богобојажљивости нема човек мира, нема осећаја за своје достојанство, не схваћа га као што треба, нема наде у срцу а поред таквог стања и прилика нема земаљске среће, дакле не може ни телу бити добро.

То је бољи део, јер удара темељ вечној срећи; отвара нам пут небу и спрема нам блаженство небеско. На другом темељу не можемо задати свога блаженства, другим путем не можемо доћи до небеског царства, него да припаднемо ногама Спаситељевим, да чујемо реч божју из Његових уста, да од Њега научимо и сазнамо, за што смо овдје, чему се надати смемо, шта нам чинити предстоји, да видимо наду своју испуњену.

То је бољи део, јер с њим продире светлост у душу, врлина у срце, њиме стичемо милост божју, чистоту своје савести, уз њега је само добро и телу и души, њиме нам се отварају двери небеске.

Дакле, као и Марија изабраћемо бољи — најбољи део, с њоме ћемо сести уз Христа Спаситеља и изабрати пут истине, врлине и побожности. Јер је Исус пут, истина и живот, к нико неће доћи к Оцу, до ли помоћу Њега: јер је у Исусу реч вечног живота, јер ко узме Његов лак и благи јарам, тај је нашао покоја души својој.

Јесмо ли ми и до сада, љубезни моји, овако као Марија чинили? Јесмо ли, као она, прилежно и радо слушали реч Божју? Бијаше ли нам прва брига, да посветимо Богу и врлини своје срце и живот свој, и да пре све поднесемо, само да не оштетимо душе своје? Је ли светлост у нашем разуму? Има ли љубав к врлини у срцу нашем? Можемо ли себи и другима дати рачуна о вери својој и о узроку своје наде? Појмимо ли ми своје дужности по њиховом извору и почетку? Осећамо ли њихову светињу? Па кад вас запитам: да ли сте о овом икад размишљали

што чујете у св. храму, и да ли сте то све на себе примењивали? Да ли сте, по речи божјој седми дан Богу посветили? Своју реч увек одржали, срце чисто и непокварено сачували, своје грешне жеље и помисли савладали и утишали и свој живот побољшали и поправили? Јесте ли бдиди, молили се и примењивали сва средства, што унапређују побожан и добродетељан живот? Кад вас тако питам, можете ли а да се не застидите и да ми одговорите без икаква прекора од стране савести своје? Па како могу очекивати на ова питања утешан и радостан одговор, кад видим својим рођеним очима, како многи често избегава проповед, како се она нерадо и немарно слуша, како се о недељним и празничним данима тражи само забаве и телесног угађања, како се мало ко год стара о чистоти и невиности? Како могу добити на ова питања утешна гласа, кад морам да слушам својим ушима ваше клетве и тужбе, клевете и свакојаке разговоре? Чему се могу надати, кад сам сам сведок многог неваљства, што се око мене догађа, сведок превеликих и разноврених грехова и порока?

Да, љубезни моји, на жалост има их врло много, који се и сувише брину као и Марта за земаљско, али на још већу жалост сваким даном све је мање оних, што се као Марија брину за душевно спасење. Данас се живи за свет не за Бога, за тело не за душу, за кратковременост а не за вечност. Како је далеко дотерало човечанство! Како слепо и лакоумно, али како је бедно и невољно постало. — Остависмо прави пут, љуб. моји, но ми се морамо повратити и другим ударити. Морамо добро очи отворити и правити разлике између тела и душе, пролазности и вечности, између привидне и истините, трајне среће, па бољи део изабрати! — Изберимо са Маријом бољи део! Питајмо се често: Шта нам је пре свега потребно? Бринимо се пре свега за душу своју! Бринимо се за њу тиме, што ћемо реч божју слушати, у добром срцу чувати и у трпељивости плода доносити. Само тиме и једино тиме ћемо се удостојити небеског царства, да нам буде Бог милостиви судија, па отворимо души својој узвишене двери блажене вечности. Амин.

У Земљу, месеца августа.

С немачког.

Симеон Араницки,
протопр. капелан.

ПУТ Њ. В. Г. АЕ МИТРОПОЛИТА НИКОЛАЈЕВИЋА У ЈАЊ.

Сарајево, 28. маја 1895.

Јањ је предјео, који лежи у јајачком котару, између планине „Криве Јеле“ и „Виторог“, а са сјеверне стране, граница му је ријека Пљева. У Јању су четири православне парохије: бабићка, стројичка, грбавичка и пљевска, у којима живе искључиво Срби православне вјероисповјести, само Пљева има нешто мухамеданских кућа, и те стоје у добру заједничком одношају, са житељима вјере православне. У Јању постоје и двије цркве православне, и то: глоговачка и стројичка.

Тамошњи парохијани, одавно су пожељели, да их Његово Високопреосвештенство господин Митрополит Николајевић своје велике посјете удостоји. Свога Архипастира, желило је, нарочито село Бабиндђ, кога је, веле, неки пређашњи Архијереј уклео, да им данашњи митрополит свој св. благослов да, и клетве ослободи. О томе је испред сељана Бабина дола највише радио ваљани Јово Пећо, као најугледнија личност тамо.

На позив одбора цркве Глоговачке, дана 19. маја о. г. кренуо се из своје резиденције Високопреосв. Митрополит Николајевић у пратњи свога протођакова Бошковића и уредника овога листа пут Јања преко Травника и Доњег Вакуфа. У Вакуфу дочекали су нас 15 угледнијих тежака са свештеником Божом Грабежом и Шпиром Ракитом, а ту је предузео Високопреосвешћеног Архипастира и свештеник доњовакуфски Јован Обрадовић, са црквеним одбором, као и парох бугојански Лука Лукић и оборачки свештеник Симо Станишић. Конак је био приређен у кући свештеника Јована Обрадовића, који нас је лијепо и пријатељски угостио; а сутра дан 20. маја рано, кренуо се узвишени Архипастир пут Глоговца на коњу јашући, у пратњи народа и свештенства. На „Кривој Јели“ — граници бугојанског и јајачког котара, дочекало је много коњаника и пјешака сиједог Архипастира, а у љувшанском пољу, и двојица лијепо обучених жандара, и тако смо око 10¹/₂ сати тога дана стигли, у пратњи до 70, што коњаника што пјешака, у прво јањско село Љувшу, где нас је и мушко и женско у окупу, са игром и пјевањем дочекало. Ваљане старјешине: Мићо Обрадовић, Илија Поповић и Ристо Ракита, приредили су

такву част, да је милина било погледати ону богату тежачку софру, чело које је сједио Митрополит, окружен народом обојег пола, који се није могао нагледати и наслушати поуке свога давно невиђеног владике. Њ. В. наздравило је народу а и прото Давидовић, изјавио је своју радост, што је сад, послје 10 година, имао срећу посјетити своје Љувшане, који су му, ради свога поштења, и као негдашњем пароху њиховом, особито мили и драги били.

По кратком одмору, кренули смо се у Глоговац цркви, где смо стигли у 3 сата по подне. Пред вратима црквеним, дочекао је жељеног Архипастира парох Божа Грабеж у орнату обучен са крстом и јеванђелијем у руци, поздравивши Његово Високопреосвештенство са уредном добродошлицом. Пошто је госп. Митрополит прегледао цркву, поучио је народ свој, како да ради и чува своје имање, како да се власти повинује; а одбору црквеном дао је савјет, како да рукује имавином црквеном, — отишао је на кратак починак у стан жандарски, у коме је био и конак приређен за тројицу. Вечерњу је са бденијем одслужио прото Давидовић са бугојанским надзиратељем Лукићем, свештеником Грабежом и протођаконом Бошковићем, дочим је Њ. Високопреосвештенство престојало у своме владичанском столу, благословивши у своје вријеме петолјебце.

На велики духовски празник, јутрења је свршена у 7 сати изјутра, а литургија се отпочела око 10 сати. Високопреосвешћени Архипастир изволио је на тој служби произвести у чин протопрезвитерски пароха Лукића и дати народу своју Архијерејску поуку и благослов, што су присутни примили са гутањем, као да им сам Бог из својих уста говори. Свештеник Грабеж, као домаћин, имао је посла на пољу, а мјесто њега с нама је служио грбавички парох Шпиро Ракита. На збору је било до 1500 душа. По свршетку литургије, народ је био од Његовог Високопреосвешћенства пошкропљен св. водицом, која је освештана одма у почетку службе.

Објед је био приређен за више особа у касарни жандарској, на коме је г. Митрополит наздравио народу и свештенству, а нови прото Лукић захвалио се на полученом достојанству.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Овдје ми је похвалити држање жандара глоговачких, који су сву могућу услугу чинили како самом господину Митрополиту, пазећи на сваки његов покрет и штитећи га од стиске народа, тако и његовој пратњи, а и ваљани кувар Бошко, послуживо нас је лијепим јелом, указујући се врло окретан и пристојан.

Врхунац народног одушевљења, показао се тек други дан св. Тројице, кад смо са многим народом преко Бабина дола и Бабића, кренули рано у јутру у 5 сати цркви стројичкој.

Напријед и натраг ишли су многи коњаници и пјешаци, — а млади момци отимали су се, који ће бити ближе „свога владике“, да му коња преко врлети причува, а и њега низа стране придржи. Господин Митрополит јахао је лијепа и поуздана коњичка — вранчића, десетинског писара Томе Јокића, из Грбавице цијелога пута од Д. Вакуфа до сарићке ђуприје зване, Царев Мост“, а и ваљани „Томица“ био је увијек у пратњи за сва четири дана боравка и путовања кроз Јањ. Цијелога пута, Високопреосвештени госп. добро се осјећао, а по равни је јашио, као какав младић, што је производило живо кретање хатлија и пјешадије.

Дирљиво је било видјети, кад су Митрополита дочекали сељани „Бабина дола“, са својим коловођом Јовом Пећом, како су му се клањали и викали: „Живио преузвишени владико! замоливши, да их удостоји свога св. благослова, тврдо убјеђени, да ће с њих спасти и клетва оног негдашњег Архијереја, који је казао „Проклетва Бабина руца“. (Грк је био, па није могао оварисати рећи „Бабин дђ“).

Одатле смо пошли преко Дивана до на бабићко „раскриће“, ће је за оба села, Бабиће и Бабин дђ, освећена водица и Архипастир је благословио мјесто, народ и љетину. У Бабиће је изашао пред г. митрополита и соколачки парох Стеван Бубњевић.

Из Бабића у пратњи читава једног збора од 500 душа, пошли смо у Стројице цркви. На домак Стројица, лежи село Брдо. Становник тога села Станко Букић, изашао је пред народ и Митрополита, развалио ограду на својој љетини — житу до кољена одраслом, па моли и преклиње, да нико не иде путем, него ли преко његова вирата, што многи и учинише. Тако је чињено на много мјеста — нити је ико сматрао

за штету, што ће толики свијет ограду порушити и усјев погазити. Силна је вјера у људи, који су пуни побожности, људи безазлени и људи, који се Бога боје и свога старијег штјују и познају.

Код цркве стројичке, дочекао је Митрополита с народом тамошњи стари парох Ђуро Марјанац, а син његов, млади свештеник Тодор Марјанац, био је у пратњи митрополитовој од села Љувше, па све до трећи дан Духова, док се Његово Високопреосвештенство није растало с народом код царевог моста. Млади поп Тоде, својски се заузимао, да боравак Архипастира нашег буде у њиховој средини што угоднији. У малој црквеној кућици, приређен је био конак.

Архијерејска служба отпочела је око 10 сати. Уз Архијереја служили су: прото Давидовић, парох Бубњевић и Грабеж и протођакон Бошковић. И на тој литургији, држао је поучителну поуку народу истрајни и толико обожавани Митрополит Николајевић, који је и иначе поучавао људе за читаво вријеме свога бављења међу њима.

Ручало се у 1 сат по подне на отвореном мјесту више цркве између лијепо разгранатих јасенових дрвета. Прву здравицу подигао је г. митрополит народу, који је трпезу окружавао, а другу прото Давидовић митрополиту, којом је приликом поучио присутне, да цркву марљиво походе, своје свештенике слушају и у сваком добру напредују. При самом ручку, играла је весела млађарија око трпезе, а људи су опет по дрветима пењали се, да боље виде свога Архипастира. Чаробна је то слика била. Штета, што не имадосмо једног фотографа, да снимим тај народни одушевљени збор. Са пјевањем мушких и женских, измијешали су се гласови свирала и дивала. Такву слику није у стању слабо перо описати, само би је пјесниковна моћ могла представити у свој њезиној пуноћи. Тај дан, Митрополит се морао уклањати у своју собу, па чак и одбијали смо народ, који је толико наваљивао, да га гледа и по десет пута цјелива и благослова за своје болеснике и друге невоље иште. Гледајући све ово, овакове пригоде имале би се упоредити са оним временом, кад је негда Богочовјек и Спаситељ свијета са својим ученицима ишао кроз народ и људе божијем закону и путу учпо.

У уторак 23. маја, био је дан растанка са људима, који толико обожавају свога Пастире-началника.

Раним јутром, кренули смо пут Пљеве преко Стројица, Попужа и Драгнић Подова. Пут је био каменит, но ипак доста лијеп и раван. Око 8¹/₂ сати стигли смо у прву пљевску махалу Олиће, где нас је народ дочекао и кафом и ракијом послужио, а после је смо кренули на један лијеп брешчић, у средини села, и ту је свршено богослужење — свештање водице и читане су молитве за љетину. Овдје је било окупљена народа око 300 душа. После молитве сјели смо за ручак, те пошто смо се добро прихватили и о љубав и добро расположење поштених Пљевљана увјерили се, крену смо кроз Муичиће на сарићку Ћуприје, где су нас готова кола из Јајца, од црквеног одбора припослана, дочекала. До Царевог моста пратио нас је скоро сав збор из Пљеве, међу којима је и доста пјешадије било. Ишло се преко њива и израслих усјева. На многим мјестима, застављали су људи митрополита, да њих и мјеста њихова благослови. Овдје наш протођакон запитао је једног тежака, који је пјешнице уз коње трчао, „јеси ли се брате, уморио?“ — на што му је он одговорио: „нијесам господине, наши су дамари сада оживљели, исто онако, као у косовског јунака Орловића Павла, кад га је косовка дјевојка вином испустила, само кад смо дочекали, да свога владику живи очима видимо!“

Код хана, до Ћуприје моста царевог, Високог Поглавицу црквеног дочекао је доста народа из парохије Герзовачке и, пошто је ту био краћи починак, свештенство и народ још једном цјеливао је св. Архипастирску десницу и, с овим слава дочека и пратње прекинула се. Не-

гово Високопреосвештенство сјело је са нас двојицом у кола и одјездило преко Језера у Јајце, где смо стигли у 4 сата по подне. Ту вече посетио је госп. Митрополит котарског престојника госп. Јакубовског, на што му је он и вратио посјету у хотелу. Сутра дан испраћени погл. госп. престојником, протом Јованом Пећанцем и парохом јајачким М. Глушцем до железничке станице, равно у 8 сати, пошли смо у Сарајево, где смо тај дан, 24. маја, у вече здраво и задовољно стигли.

Овај крај и парод, кога је његово Високопреосвештенство извољело своје високе каноничке посјете удостојити, мени је познат још од 1892. године, пошто сам за пуне 2¹/₂ године међу тим свијетом као њихов свештеник проживио. Стога ми је и саму много било до тога стало, да свијет учини своју дужност према љубљеном своме Архидјелу, кога право није видио од својих 20 година. И учинио је све како ваља и треба. Ја сам се увјерио, да је Његовом Високопреосвештенству тај пут годио и да се је с добрим здрављем и расположењем у своју резиденцију повратио, и ако је то био пут од најтежи, куда је досад Високопреосвештени Архипастир пролазио, посјеђујући цркве и народ своје простране Архидијезе.

Хвала нека је народу, који тако лијепо зна уважавати достојног поглавара св. нам цркве православне. Живио такав честит, побожан и гостољубиви народ!! Дај Боже, да здрав и напредан увијек узмогне дочекивати тако високог госта, коме нека Господ продуљи дане и године живота, како би и на даље могао своју духовну паству посјеђивати, учити и на свако добро упућивати.

Д.

РАЗНО.

Јавна захвалност! Висока земаљска влада благоизволела је дати на поправку наше православне цркве у Рудоме 670. фор. а вр. уз које ће околни народ потребни материјал да примети што се тиче крова и осталог; поред тога благоволела је дати још за потправку парохијалног дома 200. фор. за које се изриче најтоплија благодатност високој влади земаљској на указатој

милошћ, а тако и народу, који подпомаже своју богомољу!!

Живила висока земаљска влада!!

Рудо, 27. маја 1895.

У име црквене општине

Михаило Ранковић

парох — синђел и вјероучитељ.

www.unilj.rs

Књига је ова намењена у опште сваком, коме је мило цвеће, а поглавито нашим дичним Српкињама. *Књига се штампа, због огромних трошкова, у малом броју и ко ју сад набави, моћиће ју и имати, јер се неће прештамповати.*

Књига ће изнети до 50 великих штампаних табака, а биће украшена са преко 700 *вештачки израђених и објашњавајућих* слика, које су рађене у Паризу, Лајпцигу, Њујорку, Неапљу. Бечу и у нашој државној штампарији, у којој је и књига најбрижљивије штампана.

Књига ће се само повезати, у нарочитим за њу израђеним тврдим корицама продавати, које ће бити најгосподственије у цвећу и позлату израђене. Ту је и наш дворски књиговезац, г. Енгелшарт, сву своју вештину употребио. Књига ће дакле и по спољашности подпуце одговарати својој цели и биће јединствена књига у нашој књижевности. *Она ће бити и најлепши украс на столу у свакој српској кући, а трајашнијег, лепшег и кориснијег поклона за женскиње нема, но што је ова књига.*

Ко жели да има ову прекрасну књигу, тај нека се пожури и најдаље до половине месеца Јула о. г. пријави подписаном писцу, или најближњој књижари, а у Београду *Јефши Павловићу и комп.*, или књижари *Вел. Валожика.*

Цена је повезаној књизи сведена на *најнижу меру* од 10 динара или 10 круна, Скупљачи добивају на 10 уписника по једну књигу за њихов труд, за који им, сигуран сам, неће бити жао, кад овако красну књигу добију. Књижари добивају 25% за готов новац а поручбине без новца, неће се отправљати.

Овим се учтиво обраћам лично Вама, да ме скупљањем предбројника подпомогнете, а *новци се полажу онда, кад књига изађе* и буде повезана, што ћу Вам ја у своје време јавити.

Надам се, да ћете овако лепо и корисно дело препоручити Вашим пријатељима и пријатељицама, и у то име примите српско поздравље!

Краљево у мају 1895.

Kraljevo (Serbien).

Dr. Ђорђе Радић.

ОДЛИКОВАН.

Његово Високопреосвештенство АЕ. и Митрополит Дабро-босански г. Ђорђе Николајевић, изволио је из сједнице конзисторијалне 18. маја т. г. одликовати ваљаног пароха Хршког Ристу Стакића (из маглајског протопрезвитерата) уз оваки декрет:

„Ви сте се увијек понашали сходно установна црквених, а дужности ваше отправљалисте на задовољство претпостављене вам духовне власти. — Ваше озбиљно држање у народу,

увијек је придобило поштовање према тако ваљаном пастиру црквеном.

Уважавајући све то, ми смо се нашли побуђени и видљиво одликовати вас, и дозволити вам, с благословом архијерејским, да можете носити *црквени појас.*

Знајући то одликовање цијенити, увјерени смо, да ћете и на даље, у добру напредујући, дјелати у винограду Господњем и тако Нашу милост беспрестано уживати моћи“.

ПРОИЗВЕДЕН.

Луку Лукића, пароха бугојанског и надзиратеља тамошњег протопрезвитерата, извољело је Његово Високопреосвештенство Митрополит Ђ.

Николајевић, приликом своје каноничке посјете, у Глоговцу дана 21. маја о. г. у чин *протопрезвитера* произвести. — Честитамо!

ЧИТУЛА.

Јулка Милашиновићева, ваљана учитељица на српској дјевојачкој школи сарајевској, преминула је у 24 години свога млађаног живота

16. маја о. г. код свога оца у Сомбору, а 18. и. м. у породичној гробници сарањена. Оплакује ју многобројна родбина, али и сваки, ко је врлу

Књига је ова намењена у опште сваком, коме је мило цвеће, а поглавито нашим дичним Српкињама. *Књига се штампа, због огромних трошкова, у малом броју и ко ју сад набави, моћиће ју и имати, јер се неће прештамповати.*

Књига ће изнети до 50 великих штампаних табака, а биће украшена са преко 700 *вештачки израђених и објашњавајућих* слика, које су рађене у Паризу, Лајпцигу, Њујорку, Неапљу. Бечу и у нашој државној штампарији, у којој је и књига најбрижљивије штампана.

Књига ће се само повезати, у нарочитим за њу израђеним тврдим корицама продавати, које ће бити најгосподственије у цвећу и позлату израђене. Ту је и наш дворски књиговезац, г. Енгелшарт, сву своју вештину употребио. Књига ће дакле и по спољашности подпуце одговарати својој цели и биће јединствена књига у нашој књижевности. *Она ће бити и најлепши украс на столу у свакој српској кући, а трајашнијег, лепшег и кориснијег поклона за женскиње нема, но што је ова књига.*

Ко жели да има ову прекрасну књигу, тај нека се пожури и најдаље до половине месеца Јула о. г. пријави подписаном писцу, или најближењој књижари, а у Београду *Јефши Павловићу и комп.*, или књижари *Вел. Валожика.*

Цена је повезаној књизи сведена на *најнижу меру* од 10 динара или 10 круна, Скупљачи добивају на 10 уписника по једну књигу за њихов труд, за који им, сигуран сам, неће бити жао, кад овако красну књигу добију. Књижари добивају 25% за готов новац а поручбине без новца, неће се отправљати.

Овим се учтиво обраћам лично Вама, да ме скупљањем предбројника подпомогнете, а *новци се полажу онда, кад књига изађе* и буде повезана, што ћу Вам ја у своје време јавити.

Надам се, да ћете овако лепо и корисно дело препоручити Вашим пријатељима и пријатељицама, и у то име примите српско поздравље!

Краљево у мају 1895.

Kraljevo (Serbien).

Dr. Ђорђе Радић.

ОДЛИКОВАН.

Његово Високопреосвештенство АЕ. и Митрополит Дабро-босански г. Ђорђе Николајевић, изволио је из сједнице конзисторијалне 18. маја т. г. одликовати ваљаног пароха Хршког Ристу Стакића (из маглајског протопрезвитерата) уз оваки декрет:

„Ви сте се увијек понашали сходно уставној црквених, а дужности ваше отправљалисте на задовољство претпостављене вам духовне власти. — Ваше озбиљно држање у народу,

увијек је придобило поштовање према тако ваљаном пастиру црквеном.

Уважавајући све то, ми смо се нашли побуђени и видљиво одликовати вас, и дозволити вам, с благословом архијерејским, да можете носити *црвени појас.*

Знајући то одликовање цијенити, увјерени смо, да ћете и на даље, у добру напредујући, дјелати у винограду Господњем и тако Нашу милост беспрестано уживати моћи“.

ПРОИЗВЕДЕН.

Луку Лукића, пароха бугојанског и надзиратеља тамошњег протопрезвитерата, извољело је Његово Високопреосвештенство Митрополит Ђ.

Николајевић, приликом своје каноничке посјете, у Глоговцу дана 21. маја о. г. у чин *протопрезвитера* произвести. — Честитамо!

ЧИТУЛА.

Јулка Милашиновићева, ваљана учитељица на српској дјевојачкој школи сарајевској, преминула је у 24 години свога млађаног живота

16. маја о. г. код свога оца у Сомбору, а 18. и. м. у породичној гробници сарањена. Оплакује ју многобројна родбина, али и сваки, ко је врлу

покојницу познавао, мора дубоко уздахнути за онако поштенom и смиреном душом, као што би-јаше учитељица Јулка.

Бог да је прости и помилује!

Исаије Парезанин,

јеромонах манастира Добрићева

послије двадесет дана свога боловања преселио се је у вјечност 22. априла 1895, а сахрањен је 23. и. м. од тројице дотичних свештеника ман. Добрићева, а било би још свештеника на погребу

му, но због празника, није могао ни један на погребу присуствовати.

(Рођен је у селу Панику (котар билећки) 20. јула 1841. г. рукоположен је за ђакона 20. октобра 1864., а за јеромонаха 18. октобра 1865. г. од митрополита Херцеговачко-захумског госп. Прокопија.

На погребу било му је мноштво народа из околних села. Парохијани су га врло вољели, љубили и поштовали; јер је спрам њих био снисходљив, а и он је свој народ вјерно и топло љубио.

Бог да му душу прости, вјечна му памјат!

СТЈЕЧАЈЕВИ.

Потписана општина потребује једног учитеља за српско-православну вјероисповједну школу у мјесту који ће поред плате фор. 550. словом: петстотина и педесет, годишње у сразмјерним оброцима мјесечно — примати; а уз то стан и огрјев са довољном башчом имати.

Натјецатељ треба да докаже, да је Србин православне вјере, да је доброг моралног вјерског и политичког владања; и да је са добрим успјехом оспособљен за отправљање учитељског звања у основној школи.

Учитељу ће спадати у дужност, да поред школеке наставе, повјерену му дјечицу учи и црквеном појању, скојима ће обвезан бити пјевати у цркви при свима богослужењима. Свршени богословци имају первенство.

Ко жели ово мјесто заузети, нека се пријави потписаној општини најдаље до 15. јула по старом календару о. г. и нека своје школеке и друге свједоче уз молбу приложи.

Српско-православна црквено школ. општина

У *Кључу* 1. јуна 1895.

Раде Ђурић.

преседник

Мирко Јанковић.

перовођа

Миле А. Попадић.

прото и благајник

Овим се разписује стјечај на српско-православну вјероисповједну школу своју у Доњем-Вакуфу на упражњено мјестро учитеља. Годишња је плата 600 форинти а. вр. словом шест-стотина форинти а. вр., стан и огрјев. Натјецатељ има доказати, да је србин православне вјере и да је свршио богословију или српску учитељску школу — препарандију.

Првенство имају учитељи, који су поред наведеног још коју годину учитељовали. Првенство према реченом, имаће из Расадништва српско-православног у Рељеву; — свршени богослови наше отачбине Босне поносне. Учитељу спада у дужност поред школеких прописати предмета, предавања младежи. још обучавати их црквеном појању, с којим ће бити обвезан, у недељне и свечане дане долазити у цркву у вријеме вечерњи и јутрењи и при богослужењу у десној пјевници пјевати при свим обредима.

Уз то још перовођа бити одбора црквеног.

Молбу са документима молитељ имаће послати на потписату општину, најдаље до конца Јула мјесеца о. г., када ће се избор учинити и поднијети на потврђење.

У *Доњем-Вакуфу* 7. јуна 1895 год.

Српско-правосл. црквено школска општина.